

▼ СПАДЧЫНА

Соска, жалейка і скураны мех. Сакральныя сэнсы беларускай дуды

стар. 4–5

▼ ПРАЗ ГАСЦІНЕЦ

Дзе зладзіць мастацкі пленэр, або Сядзіба – нібы цукерачка

стар. 10

▼ ВЕРНІСАЖ

Усё залежыць ад куратара? Рэцэпт удалага выставачнага праекта

стар. 12

▼ МАКСИМА МАЛАДЫХ

Кампетэнцыя “Графічны дызайн”. Як стаць найлепшым у прафесіі?

стар. 13

Палёт бусла над Свяцкам

Вядома ж, вобраз бусла ў нашым кантэксте асацыюецца не толькі з рэальна жывой і ўлюбёнай на Беларусі птушкай, якая кожны год рупліва звівае гняздо для сваіх буслянят.

Цяпер белакрылы горды птах завіс у палёце над графічным абрысам Радзімы як сімвал Года міру і стварэння. Менавіта такі лагатып Мініс-

тэрства культуры краіны зацвердзіла як пераможцу рэспубліканскага конкурсу па дадзенай тэматыцы.

Літаральна на днях адной са стваральных кропак на карце Беларусі быў пазначаны Свяцк, што на Гродзеншчыне. Гэтая маляўнічая мясціна, дзе стаіць адроджаны для ўводу ў штодзённы ўжытак старадаўні

палац, – нібы тое ахутанае любоўю і клопатам дзяржавы аздараўленае “гняздо” для беларусаў і турыстаў з іншых куткоў свету...

Ну а дружнае птушынае сямейства і сёлетняй вясной не абмінула Свяцк. Урэшце, як і ўсю Беларусь. Нездарма ж яна завецца Зямлёй пад белымі крыламі.

Працяг тэмы на стар. 2

Стратэгія Першага

“Беларусь, безумоўна, краіна таленавітых людзей. У нас створаны ўмовы для раскрыцця, рэалізацыі творчага патэнцыялу”.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА

Працаваць па-новаму

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 23 мая. Дзякуючы сродак вiдэасувязі, у пасяджэнні паўдзельнічалі таксама начальнікі, намеснікі начальнікаў ўпраўленняў культуры абласных і Мінскага гарадскога выканаўчых камітэтаў.

Абмяркоўвалі наступныя пытанні. Міністэрства эканомікі падрыхтавала законапраект аб змяненнях закона аб прадпрыемальніцкай дзейнасці. У артыкул 1 Грамадзянскага кодэкса ўносяцца карэктывы, якія значна скараціць пералік відаў дзейнасці, што не будуць адносяцца да прадпрыемальніцкай. Гэтая частка тычыцца і працы артыстаў. Міністэрства культуры зрабіла свае прапановы. У прыватнасці, для артыстаў, якія плануюць удзельнічаць у дзяржаўных мерапрыемствах, імпрэзах на базе дзяржаўных устаноў, адкрыць індывідуальнага прадпрыемальніцтва не будзе абавязковым. Украінацыя пачынае часовага калектыву культурына Мерапрыемства — гэта аб’яднанне тэатраў, якія не з’яўляюцца індывідуальнымі прадпрыемальнікамі, з ліку артыстаў, творчых работнікаў для правядзення культурнага мерапрыемства. Устаноў — арганізатар імпрэзы дастаўка будзе выдаць дакумент (загал), якім яна зацвердзіць такія часовыя калектывы. Дамова таксама можа быць заключана не толькі індывідуальна з артыстам (у склад часовага калектыву можа ўваходзіць адзін артыст), а з тоі дзяржаўнай арганізацыяй, у якой ён працуе. Стварэнне часовага калектыву мае права лобява кантралізаваная клубная сістэма, лобява ўстанова.

Працягваюцца асобныя пазіцыі ў вучэбных праграмах у сярэдніх спецыяльных навуковых устаноў. На сёння на мастацкіх спецыяльнасцях абноўлены старыя і зацверджаны новыя адукацыйныя стандарты (іх 18). З’явіліся новыя кірункі і прадметы. У адпаведнасці з гэтым прыняты 31 прыкладны тэматычны план і створана амаль 500 тэматычных модуляў. На семінарах, якія прайшлі ў пачатку года, прадставілі міністэрства ўжо давалі, які прапавалі на новых планах. Далатковыя тлумачэнні па адукацыйных стандартах прагучалі на металічным тыдні ў жніўні. З 1 верасня навукальныя ўстановы будуць працаваць па абноўленых праграмах.

Стварэння Канцэпцыя культурнага імпартаэмашчэння, накіраваная на развіццё нацыянальнай культурнай прасторы ва ўсіх сферах жыцця грамадства. Як падкрэсліў міністр культуры Анатолій Маркевіч, падыход да распрацоўкі дакумента, на якім станае развіццём галіна, павінны быць максімальна прадуманымі і выверанымі, без фармалізму.

Аднаўлення традыцыя музыхных вечараў для сцен Мінскага замка — сумесны праект Міністэрства культуры, Гродзенскага аблвыканкама і канала “АНТ”. У гэтым годзе запланавана два канцэрты 16 і 17 чэрвеня: выступленне аркестра імя М. Фішэра з малымі салістамі, Вікторый Алешка з запрошанымі артыстамі, зборнае шоу зорак беларускай эстрады і канцэрт Алега Газманова.

Летняя спартакіяда работнікаў сферы культуры пройдзе ў спартыўным комплексе “Раўбічы” 2—4 чэрвеня. Сёлета ўдзельнікі змогуць далучыцца да новага віду спартыўнага — біятлоннай эстафеты на лыжаролерах.

Аздараўляцца — у палацы

Пасля рэканструкцыі і частковага рэстаўрацыі 15 мая ў вёсцы Свяцк Гродзенскага раёна адкрылі першую чаргу палацава-паркавага комплексу Валоўвічаў XVIII стагоддзя. Ён мае статус матэрыяльнай нерухомай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь 2-й катэгорыі.

Помнік дойлідства ўзведзены ў 1779 годзе паводле праекта плянаўнага Джужээта Сака з Вероны па змове прадаўцаўскай магнатскага роду Валоўвічаў. У архітэктурнай першэе дзяржаўных рысы раніцца класіцызму. Канчатковы выгляд ансамбль набыў у пачатку XIX стагоддзя, калі пабудавалі бакавыя філігелі, якія алунаюцца з плянам паўчыркульнымі галерэямі. Пляней комплекс змяніў шэраг уласнікаў, пакуль не быў даведзены да стану руін.

У 1929 годзе, калі Свяцк знаходзіўся ў складзе Польшчы, тагачасныя гаспадары хацелі разабраць палац на цэгла, але яго выкупіла Міністэрства аховы здабыткі, каб стварыць наркалагічны санаторый. У 1930—1933-м будынак рэканструявалі паводле праекта архітэктара Оскара Сасноўскага. Ужо ў савецкі час, у 1985 годзе, таксама аднавілі парк, у палацы ж размяшчаўся санаторый для хворых на сухоты. Але, на жаль, у гэты перыяд быў знішчаны старадаўні інтэр’ер. У 2000-х санаторый вывелі з палаца, які аказаўся занятым.

Старшыня Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір Каранік адзначае, што ў рэгіёна багатая мінулычына. Статус гісторыка-культурнай каштоўнасці тут маюць каля 700 аб’ектаў, тры з іх уключаны ў Спіс сусветнай спадчыны UNESCO. У нашай краіне шмат робіцца для захавання гістарычных здабыткаў з дапамогай розных крыніц фінансавання, такіх як дзяржаўная і абласная інвестпраграма, сродкі фонду Прэзідэнта па патрыямцы культуры. Але гэты палацава-паркавы комплекс выкажае яшчэ і таму, што ў яго рэканструкцыі і рэстаўрацыі ўключаны прадзвіжнікі прадзвіжнікі рэальнага сектара эканомікі і бізнесу. Уключэнне такіх аб’ектаў у гаспадарчую дзейнасць не толькі дазваляе захавашь спадчыну, але і дае ін другое жыццё, дапамагае большай колькасці людзей далучыцца да гісторыі.

Другая чарга работ прадуляджае аднаўленне прылеглай тэрыторыі, а трэцяя — уладкаванне дэсапаркавай зоны алапчаньку. У склад імафункцыянальнага аздараўленчага цэнтру, які размясціўся ў палацава-паркавым комплексе, увайдучь гатэль з камфартэбнымі нумарамі для 58 чалавек, SPA-цэнтр, рэстаран, плавальны, залы для выстаў, канферэнцый і прэзентацый. Першыя гасці ў Свяцку прымуць у канцы мая.

Акрамя таго, ачышчаны ад глею сажалкі, прыбраны і добраўпарадкаваны тэрыторыя вакол іх, завершаны рэканструкцыя воднапрапусчных збудаванняў, шлоза. У акультурнае лесапаркавай зоны зрабілі ўнёсак і ўдзельнікі шырымной акрыцыя палацавага комплексу, пасадзіўшы алейо з 15 ліп. Гасіямі ўрачыстасці былі старшыня праўлення Нацыянальнага банка Павел Калаур і кіраўніцтва Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта.

Наступны прыпынак — Віцебск

Фотавыстава “Імгненні фестывалю”, прысвечаная Славянскаму базару ў Віцебску, адкрылася 23 мая ў Мінску.

— Наш форум дорыць імгненні, імгненні пазітыву, а фатаграфіі, якія мы сёння прывезлі, — гэта маленькая частка тых эмоцый, якімі мы хочам падзяліцца не толькі з мінскамі, але і ўсімі беларускімі глядачамі, — адзначае дырэктар “Славянскага базару”, Глеб Лапішкі падчас адкрыцця экспазіцыі, якая размяшчаецца ў гандлёвым цэнтры “Сталіца”.

Фатаграфіі праекта размяшчаны на ўнікальнай металічнай канструкцыі, якая

Станоўчыя эмоцыі

Інга Кісілёва, спявачка (Маладзёжны тэатр эстрады, кавер-бэнд “Дэтройт”):

— Гэта мая чэрвіртая дывялогавая пляцоўка ў рамках рэспубліканскага праекта “Разам з мастацтвам”. У ім артысты нашага тэатра ўдзельнічаюць з улікам “вокалу” ў графіку спектакляў і канцэртаў. Палобнага ўзаемадзеяння творцаў розных спекацкаў паказанні ў майі кар’еры раней не адралася. У галы вучобы са стэрэйнымі таварышамі па цэлу можна было сустрэцца толькі на канцэртах ці майстар-класах. Але калі там мы некай і сутыкаліся, дык чыста прафесійна. А дывялогавая пляцоўка “Разам з мастацтвам” — унікальная форма камунікацыі з публікай. Сустрэча шмат прыносіць і самім артыстам. У прыватнасці, пасля кожнай такой паездкі ў майі сацсетках даюцца новыя падпісчыкі. Яшчэ адна важная асаблівасць — юна ўзрост тых, хто садзіць у глянцельнага фэста. Гэта стварае шчырую атмасферу. Таму новы праект Маладзёжнага тэатра і Міністэрства культуры можна толькі ўхваліць.

Кашырына Шумская, спявачка, вядучая канцэртаў (Маладзёжны тэатр эстрады):

— Я наведвала ўжо чатыры пляцоўкі. І хочацца ў іх удзельнічаць надалей — вельмі шкава фарма! У Маладзёжным тэатры я часта дадуцца да розных праектаў. Але адна справа — быць вядучым канцэрта, і зусім іншая — выбудоўваць дыялог артыстаў з залай. Гэта даволі складана, аднак я атрымліваю каласальнае задавальненне.

Нас усюды прымаюць вельмі цёпла. Важна, што мы працуем з тымі, хто з дзяцінства імкнецца творча развіцца. Хлопчкі і дзяўчкі мараш звязаць будучую прафесійную дзейнасць са сферай культуры. Наатуральна, імпрэзы іх прывабліваюць. Адно тое, які пасля кожнай размовы юныя глядачы выстройвалі ўзвільненне чэрці, каб сфатаграфаваша, пра многае гаворыць. І яшчэ. Кожны такіх пляцоўка — інтэрыя для нас, бо паўстаюць новыя пытанні. Не толькі да публікі, але і ад маторатра. Адзінага шлобуна імя. Валерый Шмат, напрыклад, прышлываюць ніколі не дашлавацца загалю, пра што яго будзе пытанне вядучы.

Маладзёў — складаная публіка, але адкрытыя сэрцы нашых артыстаў заваўваюць іе. І таму ў зале часта гучаць сапраўдныя авашы.

Выгадаваць публіку... і артыста

Марафон дывялогахых пляцоўкаў “Разам з мастацтвам”, які Маладзёжны тэатр эстрады ладзіць пры падтрымцы Міністэрства культуры, 22 мая завітаў у Рэчыцкую дзяціўную школу мастацтваў Гомельскай вобласці. На гэты раз да артыстаў далучыўся карэспандэнт “К”, каб з месца падзеі перадаць непаўторную атмасферу новага фармату работы беларускіх майстроў сцэны.

Людзі культуры вельмі арганізаваны. У прызначаны час у зале на 540 месцаў літаральна зыбнуло не было дзе ўласці. Публіка ў асноўным — юнакі і дзяўчаты да 16 гадоў з невялікімі украінцамі і выкладчыкаў і мясцовых ветэранамі культурына фронту. На спіне гасці: арт-група “Беларусы”, Ганна Трубыцкая, артысты Маладзёжнага тэатра эстрады Інга Кісілёва і Кашырына Шумская, якая таксама выступала маторатрама сустрэчы.

Лідар “Беларусы” Валерый Шмат падзяліўся з юнымі прыхільнікамі поглядам на ролю чалавека ў мастацтве і расказаў пра магчымасці, якія наша краіна дае тым, хто выбірае менавіта гэты шлях. Размова творцы з навуцэнцамі атрымалася пранікнёнай. Вось некалькі цытат з яго аздакы на пытанні залы: “Каб стаць кімсьці, трэба рабіць. Патрэбныя дзеянні”, “Кожны чалавек — асобны свет,

варты паварі. Павага адзін да аднаго вырашае лобява праблема ў калектыве”, “Дыскусія важная, але не дапускайце, каб рознагалоссе перарасталі ў варажасць”, “Усе мы, хто стаім сёння на гэтай сцэне, атрымалі адукацыю ў Беларусі. У нашай краіне найвышэйшы ўзровень музыхнай прафесійнай падрыхтоўкі”.

Ганна Трубыцкая распавяла пра дарогу на вялікую сцэну. Усё пачалося з эзілка на сямейным свяце. Маленькая Аня залезла на яго, каб...

не прачытаць вершы, а заявіць, што стане спявачкай. Асобую ўвагу маладзі артыстка звярнула на тое, што ў кожнага творчага чалавека бываюць моманты расчаравання і сумневаў: “Таму трэба спытаць сябе, ці алунаваеш талент. Калі талент ёсць, нешта кідаць заняты мастацтвам. Інакш рана ці позна будзеш шкадаваць аб стэрэчных магчымасцях”. Вяршы-

няй уласнага поспеху Ганна сёння лічыць Гран-пры “Славянскага базару...”. А калісьці, пасля няўдачы ў сваім першым дзяціўным конкурсе “Залатая пчолака”, дзяціўна ледзь не апусціла рукі... Інга Кісілёва падзялілася з будучымі калетамі нюансамі працы кавер-бэнда. На жаль, дзейнасць такіх калектываў не кожны лічыць сур’ёзнай справай. Між тым практычна ўсе сусветныя зоркі сучаснай музыкі пачыналі шлях менавіта з кавер-бэндаў. У іх назапашваюць выканальніцкі прафесіяналізм і музыканты, і вакалісты, зардакаюцца калектывы. У кавер-бэндах асноўваюць майстэрства імавізацыі і выпрацоўваюць фармовы стиль. “Вучыцеся быць упэўненымі ў сабе, — наставіла дзятву Інга Кісілёва. — Мяне многія вымушлі сумнявацца. У тым ліку блізкаі — з найбольшымі намерамі. Казалі, што ў мяне звычайны голас. Што мая музыка — недармаг... Ніколі не спытайце палобнага, верце ў сябе”.

Госці былі адзіныя ў меркаванні, што Беларусь дае маладзі найлепшыя магчымасці для творчага развіцця. І, мяркуючы па бурных апальдэсментах, шматлікіх стрыхах у сацсетках проста з залы і вялізнай чарзе ў фотазону, словы папулярных артыстаў патрапілі ў дорбую глебу.

Віктар Гаўрыш Мінск — Рэчыца — Мінск Фота Яўгена ГРАБЯНЧУКА

імгце арку галоўнай сцэны “Славянскага базару...” — Летняя амфітэатр. Дарэчы, сёлета легендарнай пляцоўцы спавінаўся 35 гадоў. — Такую экспазіцыю мы робім упершыню і ўжо 30 чэрвеня пакажам яе ў Маскве на ВДНГ, — падкрэсліў Глеб Лапішкі. Яшчэ ён заўважыў, што сёлённая праграма фестывалю будзе вельмі разнастайнай.

Нас чакаюць дзевяць вялікіх гала-канцэртаў у Летнім амфітэатры, два праекты, звязаныя з нацыянальнай культурай,

канцэрт гурта “Аўра”, сольнае аддзельнае заслужанай артысткі Рэспублікі Беларусь Ірыны Дарафеевай, тэатральная, філарманічная і ілечная праграмы, а таксама вучыцца праекты. Дастаткова проста прысхаць у Віцебск, і вы абавязкова ахопіць святлоная атмасфера, — зайнтэраваў дырэктар “Славянскага базару...”.

Паводле слоў Лапішкі, днямі скончыўся продаж білетаў на шырымную адкрыцця фесту, але кожны глядаць усё роўна зможа знайсці ў багатай

праграме нешта для сябе. — Да фотону мы адкрыем абноўленую канцэртную залу “Віцебск”. Цяпер маторніруецца наш галоўны сімвал — арка Летняя амфітэатра. Свежае прачытанне захавае яе на доўгія гады. Таксама дзіцячы конкурс упершыню пройдзе ў суправаджэнні жывога эстрадна-сімфанічнага аркестра, а дарослы будзе апраўлены не толькі працай шоу-балета, але і шэрымі пастанавачнымі нумарамі, — распавёў Глеб Лапішкі.

Урачыстае адкрыццё фотакспазіцыі “Імгненні фестывалю” правалі ў выглядзе інтэраактыўнага канцэрта, на якім выступілі новыя і старыя зборы фестывалю, заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Ірына Дарафеева, арт-група “Беларусы”, пераможца нацыянальнага конкурсу аркестра XVIII Міжнароднага дзіцячага музыхнага конкурсу “Віцебск-2020” Ангеліна Ламака, Рэтра Вумен Трыя “Ружовыя ружы” і Аляксандра Мелех. Выстава працягнецца да 23 чэрвеня.

Дудары Кацярына Радзівілава, Алесь Лось, Аляксандр Сурба і Андрэй Палуічык на пасяджэнні Рады

Сакрэты беларускай дуды

Хто, як і навошта адраджае старадаўнюю традыцыю

На пасяджэнні Рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны, якое адбылося 22 мая пад старшынствам намесніка міністра культуры Сяргея Саракана, падтрымана прапанова аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці элементу "Культура беларускай дуды", распаўсюджанаму на тэрыторыі Віцебскай, Гродзенскай, Магілёўскай, Мінскай абласцей і горада Мінска. Аднаведную пастанову ў Міністэрстве культуры прымуць неўзабаве. Пяць намінацыйных файлаў элемента былі падрыхтаваны Віцебскім, Гродзенскім, Магілёўскім, Мінскім аблвыканкамі і Мінскім гарвыканкамі пры каардынацыі Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Перад чальцамі Рады выступілі вядучы метадыст па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці Карына Лапушынская, кандыдат мастацтвазнаўства, вядучы навукова супрацоўнік навукова-даследчага аддзела Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, майстар музычных інструментаў Аляксандр Сурба, а таксама кандыдат мастацтвазнаўства, прафэсар па вучэбнай і навуковай рабоце Інстытута сучасных ведаў імя А. М. Шырокава Мікалай Казловіч, малодшы навуковы супрацоўнік аддзела музычна-выканальніцкага мастацтва Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук, мультыінструменталіст Кацярына Радзівілава і даследчык беларускай традыцыйнай музычнай культуры, гаспадар аграэдыцыі "Хутар дудара" ў Валожынскім раёне Мінскай вобласці, дудар Алесь Лось.

"БЕЗ ДУДЫ ХОДЗЯЦЬ НОГІ НЕ ТУДЫ"

Культура беларускай дуды прадстаўлена самім інструментам, яго выбарам і спецыфічным звесткам аб гэтым праісе, музыкантам і выканальніцтвам, мелодыямі, што ўзнаўляюцца на далезным інструменце, а таксама ведамі і ўяўленнімі пра яго. Дуда — старажытны традыцыйны музычны беларускі народны інструмент, які належыць да тыпу язычковых дудак. Яна выкарыстоўвалася для суправаджэння танцаў, песень і прыпеваў на сямейных і каляндарных абрадах святах, вечарынах і кірмашах. На дудзе іграў як сольна, так і ў ансамблі — са скрыпкай, шымбаламі і бубнам.

На нашых землях гістарычна існавала чатыры віды дуд: аднагукавая, двухгукавая, маяцкая і безмаяцкая. Аднак беларускай дудой, альбо лепельскай ці верабаскай, вярта называць канкрэтны тып інструмента, які сёння больш за ўсё даследаваны і папулярызаваны, —

аднагукавую дуду. Яна складаецца са скуранага меха, аднаго гукі (бурдона), адной жалейкі (перабору), соскі, а таксама з усталяваных на кожнай ігравой трубы рагаўнёў-раструбаў, зробленых з сучальнага кавалка драўніны і дэкарыраваных арнамантам з волава.

Аднабурдонная дуда адносіцца да дзясятых музычных калыхных інструментаў і гучыць у танальнасці пр мажор. Майстры-дудары разлічваючы алегласці паміж адтулінамі і павялічваючы даўжыню жалейкі, граюць таксама ў тынальнасцях до, ра, фа і соль мажор. Інструмент часта ўпрыгожваюць у якасці дэкаратыўных накладак могуць выкарыстоўвацца алавяныя пластціны, сустракаюцца размаітыя рэльефныя точаныя малюнкі. Нярэдка дуду аздабляюць вазаным кручком круглых рознакаляровымі ўзорамі, плешанай тасмой або сшываюць праз скураную тасму.

Найгрышы на дуде дэманструюць стыліявы асаблівасці найдаўнейшых пластоў музычнай культуры беларусаў. Як і іншыя шматлікія

традыцыйныя інструменты, дуда была найбольш выразна зінтавана з правамі народнай культуры, такімі як інструментальны, песенны і, шырэй, вусна-паэтычны, танцавальны фальклор. Гучанне дуды з'яўлялася найважнейшым музычным кампанентам і гукавым маркерам каляндарных і сямейных абрадаў і разам з іншымі мастакімі складнікі пераважна абрадавых эпісак. Арганічная сувязь гэтых інструмента з танцамі ў абрадавых і пазабрадавых гульнях і забавах, а таксама народная ўяўленні свецкай аб дудзе як аб своеасаблівым правільным адной са знаковых рыс этнапсіхалогіі беларусаў — святотчасны светаўспрымання.

ВЯЛІКА СЯМ'Я

Дуда — традыцыйны інструмент у многіх еўрапейскіх культурах. Заходні тып усходнеўрапейскіх дуд уключае, апроч адна- і двухгукавых, дуды Аўкітайты і Жмудзі (Літва), дуды велікапольскія, дуды венаў віду "бок" (усход Германіі) і часткова Чэхія. Усе інструменты заходняга тыпу усходнеўрапейскіх дуд дэманструюць адзінства ў выкарыстанні ражкоў-раструбаў, а таксама дэкору волавам у выглядзе кольцаў, пілападобных элементаў, нахільных палосак. Скандынаўска-балтыйскі тып ахоплівае дуды правінцы Даларна (Швецыя) і часткова Фінляндыя.

Заходнебалканскі тып дуд уключае інструменты з Босніі і Герцагінавіны, Албаніі, Гроцы і вострава Крыт. Усходнебалканскі — з Балгарыі, Македоніі, часткова Румыніі, Сербіі, Малдовы, Крыма. Інструменты гэтай групы маюць адзінары перабор і адзін басуючы гук. Цэнтральнабалканскі тып — дуды са Славеніі, поўначы Сербіі, Славакіі, Венгрыі, поўняны Польшчы і захаду Украіны. Такім інструментам уласцівы ў тым ліку рысы заходнебалканскага тыпу дуд, у якіх разам выкарыстоўваюцца асобы гук і ражкоў-раструбаў.

ДЗЕВЯЦЬ СТАГОДЗЯЎ ГІСТОРЫІ

Першая згадка пра дуду ў перакладной старажытнай беларускай літаратуры сустракаецца ў канцы XV стагоддзя ў "Аповесці пра трох каралёў". Паводле археалагічных крыніц, дуда на Беларусі вядомая з канца XIII — пачатку XIV веку: падчас раскопак на тэрыторыі Верхняга замка ў Віцебску Леанід Калядзінскі адшукаў скураны мех з трыма адтулінамі для трубак. Самая ранняя выява дуды на нашых землях, што дайшла да сёння, зафіксавана на кафлі XVI стагоддзя, знойдзенай у мястэчку Мельнікам на Палішышчы. Беларуская дуда і атрамбывада розныя найменні. У "Лексіконе" Памяы Барыльды (XVII век) прыводзіцца такія назвы інструмента, як "сопль" і "пегурдніна".

Гістарычнай плошчай распаўсюджвання дуды з'яўляюцца Віцебчына, паўночна-заходняя і ўсходняя частка Міншчыны і паўночная частка Гродзеншчыны. Аўтэнтычныя элементы беларускага дударства XVI—XVII стагоддзя амаль перасталі сустракацца на тэрыторыі краіны ў сярэдзіне XX веку. Найбольш складаным для дуды перыядам прынята лічыць 1920—1930-я. Спецыфічны рэпертуар незароўна страчваўся ці часткова пераносіўся на іншыя інструменты. Апошнія публічныя выкананне мелодый на дудзе было зафіксавана ў 1951 годзе ў Полацку. Адраджэнне традыцыі пачынаецца ў 1980-я, а ў 2000-я да яго далучыліся клубы гістарычнай рэканструкцыі.

СТО РУПЛІЦАЎ

Сёння ў Беларусі працуе шэраг таленавітых майстроў, якія на аснове аўтэнтычных узораў, сучасных матэрыялаў і тэхналогіяў вырабляюць якасныя інструменты, набліжаныя да сапраўднай беларускай дуды. Есць такія умельцы ў вёсцы Вялікі Поўсевіж Лепельскага раёна, у Полацку і Сяіне Віцебскай вобласці, у аграпрадукцыі Агальск Гродзенскага раёна, Лідзе і Гродне, у паселішчы Вязе Асіповіцкага раёна Магілёўскай вобласці, вёсцы Шышкаўчына, аграпрадукцыі Ракаў Валожынскага раёна, аграпрадукцыі Бор Пухавіцкага раёна, а таксама ў Заслаўі, Маладзечне і Мінску.

дзе на сых, без ног. Умелец выкарыстоўвае інструмент у абрадах, у якіх удзельнічае, і выступае ў ансамблі народнай песні "Вязанка" Вязеўскага сельскага дома культуры Асіповіцкага раёна.

У Мінскай вобласці фальклорныя калектывы "Гасцінец" сабраў працаўнікоў культуры, службоўцаў, рабочых, студэнтаў, вучняў мясцовай школы і пенсінераў. Удзельнікі гурта вярнулі да жывіцкіх мелодый і сучасных рэгіянальных забаў і абрадавых песні, бытавыя танцы, цікавыя ўзоры дзіцячага фальклору, а таксама традыцыйныя некалькіх сямейна-каляндарна-абрадавых, хрысціянскіх свят.

Сталічныя ж дудары ўваходзіць у склад розных калектываў, сярэд якіх Беларускі дзяржаўны акадэмічны харэаграфічны ансамбль "Харошкі", Нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Генадзія Штовіча, Філармонія для дзяцей і юнацтва Беларускай дзяржаўнай філармоніі, заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь ансамбль народнай песні і музыкі "Шчодрыца" Мінскага гарадскога трыма адтулінамі для трубак. Самая ранняя выява дуды на нашых землях, што дайшла да сёння, зафіксавана на кафлі XVI стагоддзя, знойдзенай у мястэчку Мельнікам на Палішышчы. Беларуская дуда і атрамбывада розныя найменні. У "Лексіконе" Памяы Барыльды (XVII век) прыводзіцца такія назвы інструмента, як "сопль" і "пегурдніна".

НАПЕРАДЗЕ — СТВЕТ

Навукова-метадычная рада рэкамэндавала аблвыканкамі і Мінскаму гарвыканкаму паставіць ажноўныя меры па захаванні і папулярнацыі культуры беларускай дуды і ўключыць гэты элемент у рэгіянальны комплекс мерапрыемстваў на 2021—2023 гады па захаванні нематэрыяльных праяў творчасці чалавека, унесены ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Таксама прапанавана ў супрацоўніцтве з Беларускай дзяржаўнай універсітэтам культуры і мастацтваў, Беларускай дзяржаўнай акадэміяй музыкі, дзіцячымі школамі мастацтваў і іншымі зацікаўленымі прадугледзець адукацыйныя мерапрыемствы, у тым ліку арганізаваць спецкурс па прадмеце "Дуда" ў якасці дадатковай дысцыпліны на базе драўляных духавых інстру-

ментаў (флейты, кларнета, габы, фагота, саксафона), забяспечыць набывіццё беларускай дуды і навучанне ігры, правядзенне адкрытых фестываляў і свят.

Акрамя таго, варта арганізаваць фіксацыю твораў, што выконваюцца на дудзе, у тым ліку збор нотных запісаў, дазвіць культурна-асветніцкія мерапрыемствы для шырокага колаў грамадства з дударамі свайго і суседніх рэгіянаў, не радзей чым раз на год, забяспечыць удзел дудароў у разнапланавых творчых і грамадска-культурных імпрэзах, салейнічых распаўсюджвання дударскіх практыч пра супрацоўніцтва з даследчыкамі і выканальцамі па арганізацыі майстар-класаў, набывіццё інструментаў і асабніч традыцыйнага музычнага рэпертуару беларускай дуды, пашырэнне сферы выкарыстання беларускай дуды ў мэтах яе папулярнацыі (сацыяльнае рэклама, кіно, выставы ды іншыя) і працягнуць вывучэнне (інвентарызацыю ды ідэнтыфікацыю) традыцыі, маніторынгі (не радзей чым раз на два гады) з дэталёвым накіраваннем вынікаў у Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў для навування сайтаў "Жывая спадчына на Беларусі: інвентар нематэрыяльнай культурнай спадчыны" і "Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь".

Мінскаму аблвыканкаму, акрамя таго, даручана вызначыць каардынатара падрыхтоўкі спецыяльнага дасье элемента нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны "Культура беларускай дуды" для накіравання ў UNESCO прапановы аб уключэнні ў Рэпертуарны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавечтва. Будзем спадзявацца, што з часам беларуская дуда зойме пачэснае месца ў сусветным аркестры і годна прадставіць нашу краіну на міжнароднай арэне.

Антон РУДАК

Паводле матэрыялаў Рэспубліканскай навукова-метадычнай рады фота аўтара і з дасье элемента нематэрыяльнай спадчыны

Узоры беларускіх дуд

Фільмы, знятыя на Кольскім паўвостраве, ствараліся пачаткоўцамі, аднак, калі што і вода пільнай увагі, дык гэта выдатная сямейная праца і смельца маладых аўтараў.

"Мурманскае кіно вельмі маладое, менавіта таму важна, каб беларускія кінематаграфісты прыязджалі да нас на фестывалі, каб мы стваралі сумесныя праекты, у тым ліку адукацыйныя".

Мінск–Мурманск: звязаныя адной... кінастрасцю

Ці пойдзе на карысць "Беларусьфільму" "Паўночны характар"?

На мінулым тыдні Мінск сустракаў дэлегацыю з Мурманска. У ходзе шматлікіх мерапрыемстваў абмяркоўваліся пытанні развіцця культурных сувязяў гарадоў-пабрацімаў. Не застаўся убакі і кінематограф. У рамках міжнароднага культурнага праекта "Ледакол" была падпісана Дамова аб супрацоўніцтве паміж Нацыянальнай кінастудыяй "Беларусьфільм" і прадзюсарскай кампаніяй "Паўночны характар".

ПАЎНОЧНЫЯ СУВЯЗІ

"Беларусьфільм" ужо даўно супрацоўнічае з кінастудыямі і кінематаграфістамі розных краін, пра што сведчаць шматлікія дамовы. Аднак адчувальных вынікаў ад гэтых міжнародных стасункаў пакуль не назіраецца, таму шэраг ашанцаў, ці ідуць яны на карысць айчынай кінавытворчасці. Тым не менш гэтым разам скарбонка кінастудый папоўнілася Дамовай аб супрацоўніцтве з прадзюсарскай кампаніяй Мурманска.

"Гэтую сустрэчу я назваў бы праграм дабрай пачаткі брацкіх краін... заявіў генеральны дырэктар "Беларусьфільма" Уладзімір Карэнь. — Зараз мы гатовыя супрацоўнічаць не толькі з вядучымі кінастудыямі Масквы і Санкт-Пецярбурга, але і з рэгіёнамі: рабрыць і паказваць сваё кіно, шукаць агульныя падыходы да стварэння фільмаў. Мы гатовыя аказваць паслугі мурманскага кінематаграфістам, удзельнічаць у фестывалях адно аднаго і таксама ствараць адукацыйныя праграмы".

Па словах дырэктара прадзюсарскага цэнтра "Паўночны характар" Святлана Салдавата, падставай для візіту на Нацыянальную кінастудыю "Беларусьфільм" стала паступова ўмацаванне эканамічных адносін паміж Беларуссю і Мурманскам: "Сёння мы больш напрамак да сумеснай дзейнасці, і сфера культуры адзін з іх. Летас да нас прыязджалі беларускія тэатры, ад якіх усе былі ў захапленні. Сёлетня мы зразумелі, што нам трэба шукаць і кінематаграфічныя сямейкі, тым больш што ў Мурманску праходзіць фестываль «Паўночны характар», у якім штогод прымаюць удзел беларускія дакументалісты. Мурманскае кіно вельмі маладое, менавіта таму для нас важна, каб беларускія кінематаграфісты прыязджалі да нас на фестывалі, каб мы стваралі сумесныя праекты, у тым ліку адукацыйныя".

Дарчы, пра стварэнне навучальных праектаў на Нацыянальнай кінастудыі заявіў яшчэ летас, калі адкрылася Студыя маладзёжнага кіно. Зацікаўленасць магчымымі

Падпісанне Дамовы аб супрацоўніцтве

майстар-класамі ў сферы кіно былі вялікае, у асноўным менавіта ад той самай модалды, пра якую марыць кінастудыя сёння. Але ідэя так і засталася нерэалізаванай, а жаданні патэнцыйных кінематаграфістаў, незадоленымі. Таму намер мурманскіх калег стварыць сумесную кінашколу дагэту невялікаму надзею. Толькі пытанне, ці хопіць на "Беларусьфільме" спецыялістаў, зольных працягваць актуальныя веды ў кінасферы, калі айчыны кінематограф перажывае не самыя лепшыя часы?

ГІСТОРЫ З КОЛЬСКАГА ПАЎВОСТРАВА

Каб пазнаёміць беларускага глядача з паўночным кіно, госці з Мурманска прывялі з сабой некалькі прэзентацыйных роляў і тры кароткаметражныя фільмы: дакументальны "Артык-джаз" і ігравы "Цана пытання" і "Капсула часу".

"«Артык-джаз» распавядае пра мурманскага «дзівака», які ў свой час арганізаваў міжнародны джазавы фестываль, — распавядае Святлана Салдавата, прадзюсар і сцэнарyst тэатры. — Ён ужо застаўся, перастаў круціцца ў свежым бамондзе, але ідэю выраіць гэты фестываль у фільме, гэта адчуванне значнай свабоды". Рэалізацыя партвы Мурманск пад гукі джаза на экране выглядаў камерна і душэмна. Галоўнай героі трохі эксцэнтрычны, але шчырае жаданне ў аданасць любімай справе зрабіў яго зразумелым глядачу і нават у нечым роўным. Як вядучы інструмент у джаз-бэнды, ён правёў нас шчырым шляхам ажыццяўлення даўняга жадання — аднаўлення некалі маштабнага музычнага фестывалю. І хоць некалькі пачатковых іграў выдаліся не вельмі выдатнымі, у агульным выніку стварэння сумеснай кінашколы, гарады-пабрацімаў аб'ядноўваюць кінафестывалі, у арганізацыі і працягненні якіх ёсць чаму павучыцца адно аднаго.

Яўгенія ГАБЕЦ

Ігравы кароткаметражныя фільмы, прадстаўленыя ў праграме "Ледакол", — гэта дэбютныя працы мурманскіх кінематаграфістаў-пачаткоўцаў. Нягледзячы на тое, што праекты ствараліся аматарамі, яны паспелі зацікавіць аўдыторыю замежных фестывалю. Так, фільм "Капсула часу" ўвайшоў у праграму "Фільмы поўначы" Міжнароднага кінафестывалю ў Грамсе ў 2021 годзе, а "Цана пытання" сёлетня атрымала прыз журы на Парыжскім кінафестывалі кароткага метра. Абедзве стужкі створаны непрафесіянальнамі, і тое не можа не кінуцца ў вочы пры глядацы. Аднак калі што і вартае пільнай увагі, дык гэта выдатная сцэнарная праца і смельца маладых кінематаграфістаў: у Мурманску няма вялікай кінавытворчасці, але людзі ствараюць досыць добрыя фільмы, прычым на чыстай любові да кіно. Гісторыі абедзвух стужак займальныя і зразумелыя, нягледзячы на ідэалагічную акцёрскую ігру. А добрая сцэнарная база — гэта таа ахцлесва пята, якая даўно трэба "залатаць" у беларускім кіно. Таму, відавочна, і нам ёсць чаму павучыцца ў мурманскіх кінематаграфістаў-аматараў.

БЫЦЬ ЦІ НЕ БЫЦЬ?

Ці стане плённым супрацоўніцтвам з мурманскім кінематаграфістамі або ўсё завясе на стабіль ідэі — пакажа час. Аднак уяўленасць з прэс'юзнага намеру расійскіх калег даюць падставу спадзявання, што міжнародная дзейнасць айчынай кінастудыі ў хуткім часе сапраўды зрушыць з "мертвай кропкі" адно толькі Дзеі беларускага кіно і пераўраць у буйную і паспяхова сумесную кінапраекта. Пагатоў патэнцыйна ў гэтых стасунках ёсць: акрамя ажыццяўлення даўняга жадання — аднаўлення некалі маштабнага музычнага фестывалю, у арганізацыі і працягненні якіх ёсць чаму павучыцца адно аднаго.

Падчас прэзентацыі фільма

З любоўю да глядача Маналог кінарэжысёра

Прэзентацыя новага праекта савецкага і расійскага кінарэжысёра, генеральнага дырэктара кінаканцэрна "Масфільм" Карэна Шахназарава "Хитровка. Знак чатырох" прайшла ў Брэсце і Мінску. Беларускі глядач меў гонар першым убачыць прыгодніцкі дэтэктыў па матывах твораў Уладзіміра Гіляроўскага і Артура Конан Дойла: прэм'ера ў нас адбылася на цэлы тыдзень раней за расійскую! Аб тым, як ішла праца над карцінай, пра сучасную акцёрскую школу і сваю любоў да глядача распавядае режысёр Карэн Шахназараў.

"ТРЭБА ДАВАЦЬ ГЛЕДАЧУ НАДЗЕЮ І МАГЧЫМАСЦЬ АДПАЧЫЦЬ"

— Я рады, што пачынаю паказ гэтай карціны ў Беларусі. Па-першае, я вельмі любію гэтую краіну, мяне з ёй звязвае многае, у тым ліку ўспаміны майго бацькі-франтавіка, які вызваляў Беларусь. Думаю, ён не мог і ўявіць у 1944-м, што праз шмат гадоў я буду прадстаўляць у Мінску свой фільм. Ну а па-другое, чаму наогул прэм'ерныя паказы пачынаюцца толькі ў Маскве? Трэба з гэтым заканчваць. (Смеецца.)

Свой фільм я называю прыгодніцкім дэтэктывам. Даўно марыў прапачаць у гэтым жанры. Нічога падобнага яшчэ не рабіў, але ў гэты раз захацелася стварыць займальную, у нейкай ступені лёгкую карціну, у той жа час звязаную з творами Уладзіміра Гіляроўскага, Магчыма, сёння ён крануў забыты аўтар, але, павярне, ён заслужыў тое, каб яго чыталі і перачыталі. Чытаў. Гэта, безумоўна, не біграфічная карціна, аднак нейкі элемент візуальнага падабенства быў нам неабходны, мы яго доўга шукалі. Аздыны актёр, якога я ашпердзіў праб, Міхал Паранчанка. Ён вельмі падобны да Уладзіміра Гіляроўскага, толькі рослам вышэйшым. Ну і, вядома, ён сапраўды прафесіянал.

"ВЯЛІКІ АРТЫСТ — ГЭТА МАСТАК, У ЯГО ЗАУСЁДЫ ЁСЦЬ СВОЙ ПОГЛЯД"

— Усе актёры прыходзілі дабрыня пробы, гэта было вельмі доўгі працэс. У карціне два галоўныя героі — Гіляроўскі і Станіславаўскі. Дзейнічаюць там, вядома, яшчэ Неміроў, Данчанка і Івант Чохаў. Гэта, безумоўна, не біграфічная карціна, аднак нейкі элемент візуальнага падабенства быў нам неабходны, мы яго доўга шукалі. Аздыны актёр, якога я ашпердзіў праб, Міхал Паранчанка. Ён вельмі падобны да Уладзіміра Гіляроўскага, толькі рослам вышэйшым. Ну і, вядома, ён сапраўды прафесіянал.

Карэн Шахназараў:

"Нахненне не бывае заўсёдным: можа здрадзіць, аднак можа быць і вельмі верным. Але яго прыходзіць толькі тады, калі за ім стаіць вялікая праца. Калі проста ляжыць на канале, яго наўрад ці прайдзець. Калі прадуць з выспілкамі, у нейкі момант панеш адчуваць, што ўсё атрымліваецца лёгка. Ёсць гэты момант і важны".

"ФІЛЬМ ПАЧЫНАЕЦЦА ТАДЫ, КАЛІ СУСТРАКАЕЦЦА З ГЛЕДАЧОМ"

— Ёсць шмат цяжкіх прафесій, але і праца режысёра вядлікая. Яна патрабуе шмат намаганняў і нерваў. Аднак, бо што ні кажаць, калі мы заканчваем яго на студыі, а калі ён сустракаецца з глядачом. Менавіта тады пачынаецца сапраўднае жыццё карціны, бо падпаўнае рэжысёру. Не кожны чалавек прыходзіць са сваім вопытам, сетапоналіятам, і, сустракаючыся з фільмам, ён па-свойму яго стварае. Я з вялікай любоўю і павагай стаўлюся да глядача, таму ўмяняю і незвычайна крануць такім чынам прымёмам у Беларусі. Дзякуючы ім, прадстаўляюць карціну ў зале, поўна людзей. — вельмінае ішчасце. Гэта значыць, што ў нашым жыцці ёсць нейкі сэнс.

Яўгенія ГАБЕЦ

Мая малітва Калі спяваюць "Песняры"

Як за савецкім часам, у эпоху застою, сцвярджаю: серыял "За паўгадзіны да вясны", не глядзеў, але маю што сказаць. Не пра плось і мінулы стужкі — пра гэта ніхай спецыялісты разважаюць. Я — пра "Песняроў": мулявінскі і сённяшні дзяміраўны. Да эмоцый серыял падтурхнуў. І не толькі мяне.

Першае і самае, як падаецца, галоўнае. Фільм, што выйшаў на адным з расійскіх тэлеканалю, значна ўскалхнуў цікавасць да Уладзіміра Мулявіна, "Песняроў", беларускай мовы. Гляньце ў Сеіва — і пераканася: дзесяці сошней карыстаўнікаў інтэрнэту слухаюць "Завушніцы", "Ручнікі", "Малітву"...

Мяркуючы па форумам, станоўча адгукаюцца людзі самых розных узростаў. Сталая здаваецца малодсцю, авянону слаўнай музыкы. І сум іх светлы, стваралыся. Са здыўленнем вызывае мулявінскаму гурту "ўважучу" за ўіртуознасць і небанальнасць новае пакаленне. І яго алтызмизм усяляе надзею. Калі і засталіся абьякваныя, дык савецкія і сённяшнія яны адна і тая ж плыль. Словам, негатыўныя адрокан у "Песняроў" няма. І гэта таксама сімптаматычна.

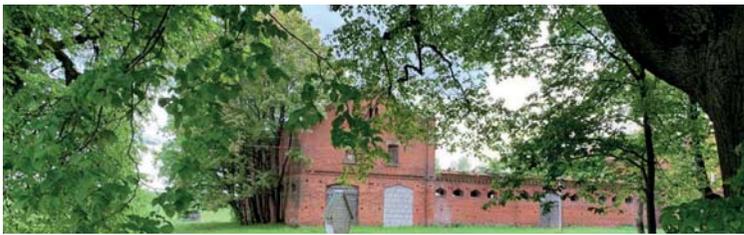
Другое. Здыўляюцца з сямбе. Столькі момант пераадолеў, што, здавалася б, можна было навучыцца трымацца роўна ў любові сітуацыі. Не. Праехаўшы з сынамі па Беларусі, глядзеў у чарговы раз на сядзіць, маіткі і замкі, падыхаў паветрам, якім жыўліся Баршчэўскі і Дубоўка... Варнуўся і паслухаў дома паланэз Агінскага "Развітанне з Радзімай" на чатырох мовах у філігранна выкананы Дзіярэўнага ансамбля "Песняры" — і слёз не змог стрымкаць. Унёсла, вытанчана, адмыслова.

Дык мо сапраўднаю любовю да Бацькаўшчыны вярта выхоўваецца гісторыяў, культуры, мовай?

Трыдзе, досыць банальнае. Хоць такі беларус? Той, хто тут нарадзіўся, тутэйшы? Так, але... Я ведаю тугішых, якія пывянае хацелі на сваю гісторыю іду да мовы. Мулявін не быў беларусам. Па нашпашце. Але стаў — па загадзе распятай душы. І я вельмі шкадую, што не паспеў з ім пазнаёміцца...

Часны мяноўчы, мяняюцца людзі. А "Песняры" ўсё спяваюць.

Яўген РАГН

Станіі

Каб любіць Беларусь сваю...

Сядзіба Рэйтанаў днямі стане культурным цэнтрам

Гэтым разам мая сям'я выкарыстала выхадныя дні для наведвання маёнтка Рэйтанаў, што ў Ляхавіцкім раёне. Некалыкі разоў рэдакцыя "Культуры" працавала тут на суботніку — добраўпарадкавала тэрыторыю, дзе захаваліся рэшткі сядзібы, лядоўні, іншых гаспадарчых пабудов, а стайні ды свіран заставаліся амаль некранутымі, першароднымі.

Не спыняемся. За Велзьмай — Ляхавіцкі раён, знакаміты сядзібай Бохвітаў Флер'яноўе (праяе — у наступны раз); Палдэскім народным хорам, які стварыў у 1939 годзе Геннадзь Цітовіч; Федэюкамі, дзе нарадзіўся Міхаіл Пташук.

А вось і Грушаўка.

ГРУШАЎКА, АЛЕ НЕ МІНСКА

Родавая капліца Рэйтанаў знаходзіцца непалах ад Грушаўкі. Тут таксама адбыліся істотныя змены. Умашаваны палмурка, выраблены сцены. Збудаванне выглядае ўзнісёла і ўрачыста, як і належыць капліцам.

Пра Дамініка і Талізуно Рэйтанаў "К" пісала шмат, шмат яшчэ напіша. Я — пра ападноўленае сядзібу, якую не бачыў 10 гадоў. Яна сёння нібы цукерка! Грушы ў Ляхавічах усім светам збіралі.

Начальнік аддзела ізаляцыйнай работы, культуры і па справах моладзі Ляхавіцкага райвыканкама Ніна Прыхач распавяла, што ў другой палове чэрвеня адноўлены гістарычны аб'ект стане Цэнтрам культуры — структурнай часткай мясцовай Цэнтралізаванай клубнай сістэмы. Цяпер шукаюць штат: загадчыка, дырэктара, пашчынаў памішанка і тэрыторыі. Пакуль для працы ЦК прыстасавана палдэскае памішанка і тэрыторыя. Ніна Барысаўна, ва ўстанове будуць ладзіцца мастацкія і рамесніцкія экспазіцыі, сустрэчы з наведвальнікамі. А ў перспектыве ў сядзібе размясціцца цэнтр падрыхтоўкі мастакоў.

СІНДРОМ "ТУРЭЦКАГА БЕРАГА"

Да слова, гасцей і зараз — вельмі шмат. Вартаўнік сядзібы Ігар Паведзіма, што кожны дзень тут паркуются болей за паўсотню (0) легкавых. Едуць адусюль і, як правіла, сем'ямі. Удмуліва абісьці падворак цалкам — справа на паўдні.

Разгаварыўшы з наведвальнікам сярэдняга веку, У Грушаўцы ён праўдзівішчэства. Цяпер жыве ў Ляхавічах. Прывёз з сабой жонку. Тая была адна з некалькіх Еўроп. А ў Рэйтанаў — упершыню. Ся любіць Беларусь. Так што, як у той песні пеліся, "не патраб нам берат турэцкі". Але каб зразумець гэту, іншы раз і жонка не стае. Рэйтаны вас чакаюць!

Яўген РАГІН
Мінск — Грушаўка — Мінск
Фота аўтара

Сядзіба Рэйтанаў

Капліца

Госці Грушаўкі

Дом шчасця

Звычайнымі клопатамі жывуць нашы ўстаноў культуры, не пакідаючы па-за увагай ніводную старонку календара.

Міжнародны дзень сем'і на Магілёўшчыне адзначаўся раённымі фестывалямі і канцэртамі. Як паведаміла Наталія Меньшыцкая, мастацкі кіраўнік РЦК Цэнтралізаванай клубнай сістэмы Бабруйскага раёна, у пасёлку Туголіца палчае свята "Сям'я за мір і стварэнне" прайшлі парад каліасак і шчырамонія рэгістрацыі "залатых" і "смаргдававых" малых. І ўсё гэта пад спевы творчых калектываў Туголіцкага сельскага дома культуры, раённага Цэнтра культуры і выхавання Бабруйскага раённай дзіцячай школы мастацтваў.

"Сакрэт сямейнага шчасця" шукалі малаяя сем'і і сем'і са стажам у Крычэве. Па словах Ларысы Каванашай, загадчыка металычнага аддзела РЦК, без увагі ў Узнагарод ніхто не застаўся.

"Сям'я — галоўнае ў жыцці". У гэтым пераканалі ў Велічкім раённым цэнтры культуры творчыя калектывы і індывідуальныя выканаўцы. Дарчы, у імпрэзе, адзначыў М. Струновіч, металыст металычнага аддзела РЦК паўдзельнічкі групы з горада-пабраскі Вялікіх Курскіх вобласці Расійскай Федэрацыі.

У Чэркаўскім раённым доме культуры, палдэскае Аскана Аляксеева, загадчыка сектара нестасцянанага абслугоўвання насельніцтва, палчае канцэрта "Сям'я — гэта маленькая дзяржава" віталі пары, якія пражылі ў шлобэ 50 гадоў, а таксама дынастыі. Сярод апошніх — Аляксандр Сяргеевіч і Алеся Васільеўна і Дзмітрый Сяргеевіч і Алена Генадзьеўна Казубоўскія. Іх дзеці таксама працягваюць рол. Агульны стаж працы ў галіне культуры — 91 год.

У гарадской бібліятэцы Ашмяннаў, інфармуе загадчык Людміла Зарэчка, правалі крутыя стол "Мая будучая сям'я: якой я яе бачу?". Яго ўдзельніцамі сталі і мнагаліцкія, і наюнаўны сем'і. Разам гэты стварылі дом шчасця: кожны ахочы ўпісаў у макет шматпаверхавыя сваё ўяўленне аб ідэальнай сям'і.

Бібліятэкі Смаргоншчыны таксама шырока адзначылі Міжнародны дзень сем'і, піша Юлія Жук, загадчык аддзела маркетунгу і сацыякультурнай дзейнасці раённай бібліятэкі. Так, у гарадскіх бібліятэках №№ 1, 2, 3 ладзілі гульнявыя калейдаскоп "У сям'і", як у сонна, шмат праменьнікаў ціпла", інфармацыйны кірмаш "Бібліятэка для сям'і" і вечар апапачку "Давай пісаць пра нас разам даўжыню ў жыцці, на частык..." адпаведна. А Вяшчэўска сельская бібліятэка арганізавала галіну-ўстапан "Зазірнем у сямейны альбом".

Сям'я была і застаецца адным з самых важных складнікаў чалавечага шчасця.

Вера НІКАЛАЕВА

Чэрвень, лета пачынай!

Брэндавыя мерапрыемствы месяца

1-4 чэрвеня

3 і 4 чэрвеня

8-16 чэрвеня

9 і 10 чэрвеня

9-11 чэрвеня

10 чэрвеня

11 чэрвеня

13 чэрвеня

17 чэрвеня

22 чэрвеня

23 чэрвеня

23-25 чэрвеня

Чэрвеньскі календар брэндавых мерапрыемстваў адкрывае Міжнародны фестываль дзіцячых творчасці "Залатая пчола". У Клімавічах збяруцца дзеці ва ўзросце 8—15 гадоў, каб паспаборнічаць у чатырох намінацыях: харэаграфічнае, вакальнае, выяўленчае і дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва. Акрамя конкурсных праслухоўванняў, у праграме, якая разгорнецца з 1 па 4 чэрвеня, канцэрты-падарункі замежных гасцей, гульня-квэст "Фестывальнае падарожжа", дыска-марафон і танцавальны флэш-моб.

Міжнароднае свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы" запланавана ў Браславе на 3 і 4 чэрвеня. У праграме — адкрыты конкурс калектываў пенысней "Браслаўская харавая асамблея" і народнага танца "Паазерскія тапакі", выступленне тысячага зводнага хору, гала-канцэрт і свята сярэднявечнай культуры "Меч Брачыслава". Таксама пройдзе шэраг выстаў, кірмашоў і майстар-класаў.

Фестываль "Балетнае лета ў Велікім" разгорнецца ў Мінску з 8 па 16 чэрвеня. Праграма ўключае пастаноўкі Вялікага тэатра Беларусі з удзелам вядомых танцоўшчыкаў, спектаклі гасцей і гала-канцэрт з удзелам зорак сусветнага балета.

У гонар святкавання дня памяці святога Антонія Падуанскага, абароны Агальска, 13 чэрвеня аграпарк ладзіць свята "Агальскі фест". Пасля лідэруі выхадзіць на пляцоўку каля цэнтра культуры. Фукторты са стравамі нацыянальнай кухні і канцэрты амаарскай творчасці раёна чакаюць жыхароў Міншчыны.

Свята творчасці "Вернісаж мастацтваў" запланавана на 17 чэрвеня ў Косаўскім палацава-парковым комплексе. У праграме — выставы, майстар-класы, работа музейных пляцовак, а таксама канцэрты класічнай музыкі.

Адной з найважнейшых падзей чэрвеня стане мінгін-рэжывам для ўсёнароднай памяці ахвар Вялікай Айчыннай вайны Генальнаў беларускага народа. Удзельнікамі стануць фольклорныя калектывы, салісты, гарманісты, цымбалісты і скрыпачы.

Таксама на чэрвень запланаваны шматлікія іншыя мерапрыемствы. Падрабязнасці — на сайце Міністэрства культуры.

39 па 11 чэрвеня ў Паставах пройдзе Міжнародны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік", які праводзіцца з 1989 года. Удзельнікамі стануць фольклорныя калектывы, салісты, гарманісты, цымбалісты і скрыпачы.

Акрамя конкурсных праслухоўванняў, у праграме, якая разгорнецца з 1 па 4 чэрвеня, канцэрты-падарункі замежных гасцей, гульня-квэст "Фестывальнае падарожжа", дыска-марафон і танцавальны флэш-моб.

Фестываль "Паўлаўскі каравай" пройдзе 10 чэрвеня ў аграпарку Навасёлкі, што на Гродзеншчыне. Умелішы народнага амаарскага аб'яднання "Чараўніцы-каравайніцы" з песнямі і прыгаворамі правядуць абрад выпякання Паўлаўскага каравая. Запланаваны майстар-класы па выпечцы каравая, а таксама яго дэгустацыя.

Абрад "Провалы русалкі", які пройдзе 11 чэрвеня ў аграпарку Вялікі Бор Хойніцкага раёна, завершыць русальны тыдзень. Удзельнікі апрацуюць ад святочнае адзенне, падрыхтуюць кветкі, сплітуюць вянкi і пад абрадавыя пёны рушаць ад цэнтра вёскі да поля праводзіць русалку. На яе ролі выбіраюць самую прыгожую дзяўчыну. Загнаўшы "русалку" ў жыта, асвячаюць над агнём сарванныя з яе кветкі, вольдзяць караголы і скачухі праз вогнішча, каб атрымаць ачышчэнне агнём.

У Віцебшчыне з 23 па 25 чэрвеня пройдзе міжнародны фестываль песні і музыкі "Дняпроўскія галасы ў Дубоўне", на які запрошаны найлепшыя харавыя, аркестравыя, танцавальныя, фольклорныя калектывы з Беларусі, Расіі ды іншых краін.

У апошняй выхадняй месяца абудзёцца і свята "Хмэльска Сёмуха". У аграпарку Хмелева, што на Брэстшчыне, ладзіць народны палдэскі абрад "Валдэжыне куст", ролю якой выкача мясцова дзяўчына. У суіраваджэнні артыстаў "куст" вольдзяць на дварах са словамі: "Дзе куст ходзіць, там жыта родзіць".

Літаратурна-музычныя свята "Цімавіцкія вытокі" абудзёцца 24 чэрвеня. Літаратурны музей Кузьмы Чорнага падрыхтаваў выступленні літаратураў, творчых калектываў мастацкага самадзейнасці, а таксама экскурсіі па музеі з чаюваннем.

У гэты ж дзень на Гродзеншчыне прайдуць адразу тры мерапрыемствы. У гарадскім пасёлку Любча падрыхтавалі свята "Любчанскі шашыр Радзівілаў". Акрамя экскурсіі па замку і пясвячэння юных любчан у збранасцю-рышараў, у праграме — майстар-клас па валоданні лугам і мячом, па традыцыйных сярэднявечных танцах, выступленне народнага ансамбля песні і танца "Свізьць", выстава рамеснікаў і майстроў народных промыслаў.

Ваўкавіск запрашае на музычны фестываль "Sound Live". Пачнецца свята з традыцыйных запляваў "На чым паграпіла". Удзюж набірнай размясціцца гэмітачыны зоны: джазавая, аркестравая, народная, гістарычная. Будзе прадастаўлена выстава вінтажнай апаратуры і шмат іншага.

А ў Мірскаў замку Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр падрыхтуе канцэрт "Песні пра галоўнае". Магчымасьць сустрэцца з кінамузыкай і папулярнымі эстраднымі хітамі ў выкананні салістаў і сімфанічнага аркестра тэатра будзе ва ўсіх ахвочых.

Адсвяткаваць Купальскую ноч у Купалавым доме можна 23 чэрвеня. Культурна-адукацыйнае мерапрыемства з рэканструкцыяй Купальскага абраду, майстар-класамі па плыяненні вяноўкі ды рознымі інтэрактыўнымі зонамі пройдзе ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкi Купалы.

Штогадовы фестываль опернага і балетнага мастацтва "Вечары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў" пройдзе ў Насвіжы з 23 па 25 чэрвеня. Гэта сумесны музычны праект музея-запаведніка і Вялікага тэатра. Праграма ўключае спектаклі, канцэртныя праграмы, оперныя і балетныя пастаноўкі.

На Віцебшчыне з 23 па 25 чэрвеня пройдзе міжнародны фестываль песні і музыкі "Дняпроўскія галасы ў Дубоўне", на які запрошаны найлепшыя харавыя, аркестравыя, танцавальныя, фольклорныя калектывы з Беларусі, Расіі ды іншых краін.

У апошняй выхадняй месяца абудзёцца і свята "Хмэльска Сёмуха". У аграпарку Хмелева, што на Брэстшчыне, ладзіць народны палдэскі абрад "Валдэжыне куст", ролю якой выкача мясцова дзяўчына. У суіраваджэнні артыстаў "куст" вольдзяць на дварах са словамі: "Дзе куст ходзіць, там жыта родзіць".

Літаратурна-музычныя свята "Цімавіцкія вытокі" абудзёцца 24 чэрвеня. Літаратурны музей Кузьмы Чорнага падрыхтаваў выступленні літаратураў, творчых калектываў мастацкага самадзейнасці, а таксама экскурсіі па музеі з чаюваннем.

У гэты ж дзень на Гродзеншчыне прайдуць адразу тры мерапрыемствы. У гарадскім пасёлку Любча падрыхтавалі свята "Любчанскі шашыр Радзівілаў". Акрамя экскурсіі па замку і пясвячэння юных любчан у збранасцю-рышараў, у праграме — майстар-клас па валоданні лугам і мячом, па традыцыйных сярэднявечных танцах, выступленне народнага ансамбля песні і танца "Свізьць", выстава рамеснікаў і майстроў народных промыслаў.

Ваўкавіск запрашае на музычны фестываль "Sound Live". Пачнецца свята з традыцыйных запляваў "На чым паграпіла". Удзюж набірнай размясціцца гэмітачыны зоны: джазавая, аркестравая, народная, гістарычная. Будзе прадастаўлена выстава вінтажнай апаратуры і шмат іншага.

А ў Мірскаў замку Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр падрыхтуе канцэрт "Песні пра галоўнае". Магчымасьць сустрэцца з кінамузыкай і папулярнымі эстраднымі хітамі ў выкананні салістаў і сімфанічнага аркестра тэатра будзе ва ўсіх ахвочых.

▲ Фрагмент экспазіі
С. Жукоўскі.
"Былое"

Імпрэсія старасвецкага ладу

Выстава "Станіслаў Жукоўскі: пункт прыцягнення — сядзіба" адкрылася ў Нацыянальным мастацкім музеі. Пад якім вуглом прапаўнеца сёння паглядзець на спадчыну нашага слаўтага земляка?

Перад адкрыццём экспазіцыі ў "Ноч музеяў" да мяне падыйшлі калегі-журналісты з пытаннем пра чаканні ад новага праекта. Адказ, што спадзіванні высачэзныя, я матываваў у тым ліку імем куратара. Юлія Лісай, як яна распавяла падчас першай экскурсіі, даследвае Жукоўскага калі 20 гадоў, яшчэ са студэнцтва. Зрэшты, не толькі дасведчанасць, але і вынаходлівасць навуковага супрацоўніка вызначаюць якасць праекта. Хоць установа валодае 39 работамі жывапісца (гэта больш, чым у Трашчыкоўні ці Рускім музеі), зрабіць з такой колькасці карцін рэтраспектыву на чатыры прасторныя залы цяжка. Але ж не спадарнікі Лісай. Раней яна адухала кулі складанейшую задачу — падрыхтавала яркі праект да 150-годдзя Фердынанда Рушчына, маючы ў зборах толькі "Дзя касцёла" і тры невялікія жывапісныя палотны. У справу пайшлі архіўныя фотаздымкі, працы настаўнікаў, аднакласнікаў і вучняў юбіяра, прывячэнні сучасных аўтараў. Гэтым разам Юлія таксама адмовіла герою ў вільчым праве на выставачную прасторы — і такім чынам прэзентавала набаткі Станіслава Жукоўскага ў надзвычай цікавыя ракурсах.

КРЫНІЦЫ МАТЫВО

Візітная картка мастака — сядзібныя інтэр'еры і пейзажы з настальгійнымі нотамі. Жукоўскі ледзь не адзіны майстар сваёй эпохі,

▲ Фрагмент экспазіцыі

Данііл Шэйка
Фота аўтара

што працаваў з гэтай тэмай настолькі паглыблена. Чаму так адбылося? Юлія Лісай кажа: акрамя разумення сядзібы як поўнага цэнтра сусвету, адбыўся ўласны досвед жывапісца.

На вачах выхадца са шляхты руйнаваўшы звыклы ўклад. Пасля смерці маці і канфіліту з бацькам хлопчэ збытае вучыцца ў Маскву. Перажыванні аб доме, якога не хапае, выліваюцца ў палотны. Так яўнастае пазнавальны Жукоўскі — аўтар вытанчаных і саканістых карцін, напоўненых спакоем і лёгкім сумам. Гэтым мернасць і непахіснасць інтэр'ераў, краівадуў за вокнамі гасцёўняў кантрастуюць з часам стварэння работ. "За рамамі" свет імкліва б'яжыць і ляціць, гудзіць машыны, чуецца выбухі Першай сусветнай. "Мастак малое ўласную, такую неабходную яму, руліла пабудаваную рэчаіснасць", — заключоа Юлія Лісай.

У ШАНОўНАЙ КАМПАНІ

Крытыка канца XIX — пачатку XX стагоддзя, адзначаючы талент Жукоўскага, усё ж упікала майстра нібыта за перайманне левітанскага почырку. І першая "інтэрвенцыя" ў прасторы персанальнай выставы ўплывіць гледача, што падобныя заўвагі з'явіліся не на пустым месцы. Славеты жывапісец сапраўды моцна паўплываў на маладзёішага калегу. Паспрабуеце, не чытаючы этыкеткі, высветліць, які з вышаных поруч краівадуў належыць Левітану, а які — Жукоўскаму.

Месца ў экспазіцыі атрымаў яшчэ адзін класік пейзажнага жывапісу — Вітольд Бялінскі-Біруля. Сам Станіслаў быў неахоцым маляваць людзей, таму для ілюстрацыі яго захаплення палываннем спатрэбіліся палотны аднакласніка на Маскоўскім вучылішчы жывапісу, скульптуры і дойлідства. Цікавым падзеяй і суседства восенішняга эпохаў двух саброяў. Таксама ў залах можна ўбачыць карціны Канстанціна Карвіна, Аляксандра Маравая і Сяргея Вінаградва, якія дзіўным чынам выступаюць ва ўнісон з работамі Жукоўскага.

Візітная картка мастака — сядзібныя інтэр'еры і пейзажы з настальгійнымі нотамі. Жукоўскі ледзь не адзіны майстар сваёй эпохі, хто працаваў з гэтай тэмай настолькі паглыблена.

НАМАЛЯВАНЕ Выходзіць у ПРАСТОРУ

Хоць у музеях шумець не прынята, аглядзець экспазіцыю ў поўнай цішыні не выйдзе: такая воля куратара. Наведальнік суправалжаючы пікане страляць і звонкая мелодыя бою. Гукі найстарэйшага гадзінніка з калекцыі ўстановы мысць падтрымаць адметную атмасферу бізюліной прасторы і дапамагчы гледачу заглябніцца ў палотны.

Дарчы, з фондаў дасталі шмат іншых твораў лекаратыўна-прыкладнога мастацтва. І гэта адна з галоўных асаблівасцей выставы. Сядзібныя інтэр'еры нібыта выслігваюць з плоскасці карцін — сузіральнік раптам абкружваюць вытанчаныя праметы са шлікецкіх пакоў. Падобны эффект каштаваў многіх гадзін вывучэння базы і кансультатыў з калегамі. Дакладнасць патрабуецца хірургічная. Рупнасць вышохнаа не толькі ў выяўленні рэчаў, ідэнтычных намяляваным, але ў пошуку балансу. Усё ж мэбля і ўпрыгажэнні не павінны перакрываць жывапіс. У выніку куратарка дала эканатам той ідэальны аб'ём паветра, каб не перагрузіць гледача.

З шыкоўнай гасцёўні, адлюстраванай на палатне "У маі", у музычную залу трапілі элегантны фатэль і высечаны з каменю бюст. Магэрыялізаваўся з твора "Настуркі" туалетыны сталік з падсвечнікам. Перакуваюцца з работамі хрустальныя скрынчалкі для пірсенкаў, фляконы з-пад парфумы, вышталонныя вазы і чайныя пары. Выстаўленыя ў ансамблі з "Ноччу перад Калядамі" жырэндылі з'явіць у лад пышныму ўбору ялінкі на карніне, фіксуеючы тэямніча-ўрачысты філер, што ахутаў утульныя пакойчык. А сустракае наведвальнікаў своеасабліва рэканструкцыя густоіна аздобленай гасцёўні, якую Жукоўскі ўваабіў у творы "Былое".

Акрамя сядзібнага начыння, у вітрынах размяшчалі значна грубейшыя і выключна ўтылітарныя рэчы, такія як канік і вятраш — падлічаныя сумка з брызэнту і скурка. Яны дапамогуць да высокага мастацтва? Няхай гэта станеца загадкай да вашага візіту ў музей.

Скілы, інсайты і... сіла духу!

Добра, калі таленавіты малады чалавек ведае пра свой талент з дзяцінства і з усіх сіяў уадсканальвае яго. А што рабіць тым, хто не пацягнуў да пэндзліка з калыскі? Студэнтка Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А.К. Глебава Алёса Сямёнава спрабавала сябе ў розных справах, пакуль адчула прызначэнне. А сёння яна пераможца V Рэспубліканскага конкурсу прафесійнага майстэрства "ProfSkills Belarus 2023".

НІЯКАГА ЦІСКУ

Жаланне маляваць прачнулася ў Алёсі позна. Дзівучына хадзіла на розныя гурткі: танцы, камі'ютарная акадэмія, але пра некалькі месяцаў кідала — нула. У 7 класе яна неяк завітала ў арт-студыю.

— Мне ўразіла свабода творчасці, якая там панавала. Праз год я усё яшчэ рвалася да пэндзляў і альбомаў. Тады вырашыла, што варта звязаць з гэтым сваё жыццё, — распавядае юная мастачка.

Дзецім, якія выбіраюць творчыя прафесіі, даводзіцца сутыкацца з неўхваленнем бацькоў: маўляў, лепей сінца ў руцэ... Аднак нашай гераіні пашанцавала.

— Мама заўсёды была на маім баку. Калі хобі не прыносіла задавальнення, проста казала паспрабаваць нешта новае. Менавіта яна прапанавала мастацкія навуцальныя ўстановы для паступлення. Мо таму, што ёй самой у дзяцінстве забаранілі займацца маляваннем, прымуслілі выбраць магэматыку?

Алёса хадзіла на падрыхтоўчыя курсы ў МДМК імя Глебава. Там і вырашыла, што больш за усё ёй пасуе спецыяльнасць "графічны дызайн".

ЗАЎСЕДЫ ІСЦІ ДА КАНЦА

Паступленне ў каледж адмоўна Алёсі нялётка. Завершаліны этап унутраных экзаменаў яна дагэтуль успамінае як самы напружаны момант у сваім жыцці.

— Неабходна было выканаць работу, каб прадаманстраваць новыя кампазіцыі. Калі да заканчэння заставалася паўгадзіны, у мяне з рук выпала гумка. Карціну я паставіла на альбэрт, а сама нагнулася, каб яе палічыць. Адзін няёмкі рух — і нывісахляя работа завалілася на мяне. Жак! Калі прыйшла ў сябе, выявіла, што фарбы размазаліся, а частка наогул засталася на маёй сямі. У той момант я была ўпэўненай, што гэта параза. Я адчула на сабе спачувальныя позіркі іншых абітурыентаў. Усё ж вырашыла зрабіць усё, што ў маіх сілах, і стала перапрабляць карціну амаль з нуля.

Гэтая сітуацыя ідэальна дэманструе характар маладой мастачкі. Там, дзе іншыя б заліпа, яна бярэ свабоду ў рукі і выкладаецца на 100%.

— Заеца, менавіта ў той момант я зрадувала, што трэба заўсёды ісці да канца. Гэтым жа прынышанам кіруючы і цяпер на ўсёх конкурсах, у якіх удзельнічаю. Ніколі не ведаеш, як у выніку усё абярэнецца.

СЯМЕЙНЫЯ СУВЯЗІ

Цяпер Алёса заканчвае чацвёрты курс каледжа. Зілапа дзяржаўныя экзамены і можа цалкам прывычыцца сябе дыпломом. Тэма — настольная гульня.

— У сям'і ўсё вельмі любяць настолкі, асабліва брат. Наша калекцыя налічвае больш за сто гульняў, і мне падалося важным даць яшчэ адну — зробленую сваімі рукамі, — распавядае дзяўчына.

Праект не толькі забаўляльны, але і пазнаваўчы — заснаваны на фоталапаванні на знікаючыя праз кепскую экалогію і турыстыкі промысел рэдкія віды рыб. Наша гераіня сама распрацавала правілы, стварыла дызайн.

— Не ўпэўнена, што механіка атрымалася дакладнай, аднак вельмі стараюся. Спадзяюся, сваякі і сябры ашчынь, — дзеліцца планами і сумненнямі Алёса.

СЛУХАЦЬ СЭРЦА

Летась дзівучына заняла першае месца на XIII Рэспубліканскім адкрытым мастацкім конкурсе імя М.А. Савіцкага і атрыкала матчамасць навуцальна ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Аднак канчатковае рашэнне з нагоды сваёй будучыні яшчэ не прыняла.

— Справа ў тым, што я змагу паступіць толькі на спецыяльнасць "графічны дызайн". Але, злецаща, у каледжы я ўжо спастыгла асновы гэтага майстэрства. Цяпер хачу паспрабаваць нешта новае.

Больш за усё Алёсі падабаецца рабіць ілюстрацыі для кніг.

— Прававаць з лагатыпамі і брэндамі таксама вельмі цікава, але гэта хутчэй пра логіку, аналіз і строгія правілы. Займаюцца ілюстрацыямі, я магу аддацца творчасці і імправізаваць.

У ЛЮБЫХ УМОВАХ...

Надочы наша гераіня стала пераможцай V Рэспубліканскага конкурсу прафесійнага майстэрства "ProfSkills Belarus 2023", які праходзіць з 13 па 16 мая ў Мінску. Каб трапіць на заключны этап, неабходна было перамагчы на рэгіянальным адборы, які праводзіўся на базе каледжа. Алёса блісуча справілася з заданнем: з нуля за 3,5 гадзіны стварыла брашуру, якая апалявала ўсім тэхнічным параметрам.

Алёса Сямёнава

Конкурс праходзіў у напружанай абстаноўцы. Напрыклад, пра тое, якое выпрабаванне чакае ўдзельнікаў, яны даведваліся толькі на месцы. Да таго ж мерапрыемства далася на адкрыты пляцоўцы. Малады творцы працавалі, калі побач праводзіліся экскурсіі і іх увагу пастаніа адцягвалі.

— Было складана сфакусавацца. Праз шмат я не разлічыла час на першыя лагатыпы і анімацыю да яго ўстаю за тры гадзіны, хоць звычайна на выкананне такой задачы патрабуецца не менш за шэсць. Аднак здалося сканцэнтравана на працы, — успамінае пра цяжкасці наша гераіня.

НЕ ГЛЯДЗІ НА ІНШЫХ!

Але ж пра агульную атмасферу конкурсу Алёса агукаецца з цеплыні:

— Гэта заўсёды цікавы вопыт — знаёмства з удзельнікамі з іншых гарадоў. Іх навукі захапляюць і натхняюць. Я сарамлівы чалавек, але гэтым разам зблівілася з некалькімі майстрамі. Усе аказаліся вельмі прызямнымі. Канкурентыяны не адчуваўся, мы, нааваарт, тлумачылі адно аднаму некаторыя моманты, дзеліліся вопытам.

Галоўным інсайтам, вынесеным з гэтага спаборніцтва, стала значнасць ўласных ведаў і досведу.

— Падчас сумесных абедаў канкурсанты хваліліся, што паспелі усё зрабіць. Праз гэта я адчувала няўпэўненасць, быццам толькі ў мяне нешта не атрымліваецца. Вядома, я не здавалася, але нервалавалася моцна! Аднак вынікі паказалі, што арыентавацца варта толькі на ўласную адукаванасць. Астанія не залучалася пра тэхнічныя паказчыкі. Я ж звяртала ўвагу на кожную дробязь.

І хай Алёса пакуль не выбрала, чым менавіта хоча займацца ў будучыню, — вядома, што чалавек, настолькі паглыблены ў сваё майстэрства, проста не можа быць няўдалым. На прыкладзе нашай гераіні мы бачым: справа жыцця не абавязкова знаходзіць нас у маленстве, галоўнае з ёй сустрацца. І ў кожнага з нас ёсць шанец стаць найлепшым.

Ксенія ЗАРЭЦКАЯ

"ProfSkills Belarus 2023" — спаборніцтва на 49 кампетэцыйных, у якім удзельнічалі больш за 350 навуцэнцаў, студэнтаў і маладых спецыялістаў з Беларусі, Расіі і Казахстана. Іх прафесійныя навукі ашчыньвалі каля 350 экспертаў.

Выпрабаванні праходзілі на сямі пляцоўках, але асноўнай стаў Футбольны манек у Мінску.

Удзельнікамі былі маладыя людзі да 22 гадоў (у некаторых катэгорыях — да 24 гадоў) і юніёры ва ўзросце ад 10 да 17 гадоў.

Шляхам Уладзіслава Сыракомлі

Да 200-й гадавіны з дня нараджэння славутага паэта

Збіраючыся пісаць гэты артыкул, я і не меркаваў, як ён цяжка дасца. Думалася, што складанага: маршрут пройдзены, кожны каменчык вядомы, інфармацыя пра асобы і маенткі назапашаная. Усёй справы — уключыць настольную лампу, заварыць моцнай кавы, апрацуць белую кашулю (як Антон Косміч, герой Уладзіміра Караткевіча, ды і сам Уладзімір Сямёнавіч) і... Але так не выйшла. Бо ў апошні момант, дзякуючы розным дабрадзеям, пасылаліся новыя факты, амаль штохвілінны. І таму артыкул не раз дапаўняўся і перапісваўся...

Уладзіслаў Сыракомлі, маст. Адам Шэмеш, 1854 г.

Сёлета Беларусь святкуе адразу некалькі важных юбілей.

Першым у спісе знакамітых літаратараў-юбіляраў ідзе Адам Міцкевіч (225 гадоў), за ім Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч (215 гадоў). Далей — Уладзіслаў Сыракомля, Адам Пług і Павел Шпілеўскі, 200-годдзе якіх прыпадае на восень.

Паўсюль ладзяцца канферэнцыі, фестывалы ды выставы.

Мы ж распрацавалі турыстычны маршрут “Шляхам Сыракомлі”, у цэнтры якога — прынеманскі горад Стоўбцы.

ЯК УСЁ ПАЧАЛОСЯ. ДЛЯ МЯНЕ

Некалькі гадоў я не на жарты быў апантаным асобай Антона Пяткевіча, які нам больш вядомы пад псеўданімам Адам Пflug. Захапленне прывяло да падарожжа на мясцінах пісьменніка і з’яўлення на старонках “К” гістарычна-рэзюмэ для сучаснага беларускага краіваўду жывёлу, як карова. Пад горкай, на беразе створанага за савецкім часам возера, прытулілася вёска Раёўшчына. Тут ёсць могілкі. Не надала старыя, але для краіваўду яны, безумоўна, будуць цікавыя. Фатаграфуючы нармагілкі, ад мясцовых жыхароў пачулі мы некалькі фактаў пра тое, як мясцовыя дзятва ў часы “актыўнага будаўніцтва светлай будучыні” месцам сваіх гульняў абралі руіны капішчы-пахавальні гаспадароў Горак (наступны пункт маршруту), як яны бегалі па “панскіх костках”. Сюжэт, даражкі, класічны. Берагам возера крочым да моста праз рачулку Жацераўка.

ЛЯ ВЫТОКАЎ ЖАЦЕРАЎКІ. АСПАЎШЧЫНА

Наша падарожжа пачынаецца ад станцыі Аспаўшчына Баранавіцкага напрамку чыгункі. Тут поблізу — вытокі рачулки Жацераўкі (старая назва Зацераўка), якая нісць свае воды ў Нёман і якую мы будзем не раз фарсіраваць на сваім шляху.

ПРЫВІДЫ КАРОЛІНА І КАРЫЦІНА. РАЁЎШЧЫНА

Так як лёгкі дарог мы не шукаем і з кожнай вандровкі намагаемся вынесці максімум уражанняў, то ідзем на вёс-

ку Горкі, як “сталкеры ў зоне”, даючы добрага кругляга. Спярша на поўдзень праз палі і гаёк, блізу якога быў хутар з загадкавай назвай Каролін. Па лядачных мастаках пераходзім на той бераг ракі. Сёння на месцы маентка Карыцін — квітнёная фермерская гаспадарка, і можна, калі пашаніце, убачыць такую рэзюмэ для сучаснага беларускага краіваўду жывёлу, як карова. Пад горкай, на беразе створанага за савецкім часам возера, прытулілася вёска Раёўшчына. Тут ёсць могілкі. Не надала старыя, але для краіваўду яны, безумоўна, будуць цікавыя. Фатаграфуючы нармагілкі, ад мясцовых жыхароў пачулі мы некалькі фактаў пра тое, як мясцовыя дзятва ў часы “актыўнага будаўніцтва светлай будучыні” месцам сваіх гульняў абралі руіны капішчы-пахавальні гаспадароў Горак (наступны пункт маршруту), як яны бегалі па “панскіх костках”. Сюжэт, даражкі, класічны. Берагам возера крочым да моста праз рачулку Жацераўка.

ГОРКІ. МАГНУШЭЎСКІЯ І БАГРЫМ

У Сёцёве можна знайсці інфармацыю (без падрабязнасцей), што гэты маентак належыць роду Магнушэўскіх і што тут нават захавалася іх сядзіба. Усё так і ёсць. Размешчана яна на высокім беразе Жацераўкі (сёння па-над возерам) у атачэнні старых дубоў. Раней білі сядзібы былі сямейная капішча-пахавальня, але яна падзяліла лёс тысяч сястраў — спярша была разрабаваная, потым зруйнаваная. На гэтым месцы, як напамін, мясцовыя жыхары ўжо ў нашы часы ўсталявалі валун. Дарэчы, штогод на пачатку мая пляжоўка пад дубамі становіцца месцам правядзення фесту ў гонар св. Станіслава, традыцыя правядзення была закладзена Магнушэўскімі на пачатку XX стагоддзі. Што датычыцца сядзібы, то сёння яна выглядае як звычайны дом — белая цегла, сучасны дах. Але ўнутры захавалася аўра сапраўднай, старой сядзібы. Быў час, калі яна была “панскім домам”, потым да гэтай функцыі гаспадары далалі яшчэ адну, адкрыўшы школу для мясцовай дзятвы. Пазней, як не стала гаспадароў, школа заняла ўвесь дом. А яшчэ пазней, калі для навукальнай установы ўзвалі новы будынак (сёння менавіта яго многія

ўспрымаюць як сядзібу, бо выглядае адпаведна), у б'льш маентку размясціліся школьны майстэрні. Раней побач была адпаведная шыльда, але цяпер яе няма.

Дык чым жа вядомыя Магнушэўскія? Тым, што дзякуючы ім свет пачуў пра “паэта з Крашына Паўлюка Багрыма”, які доўгі час лёўчыў аўтарам першага беларускага верша “Зайтрай, зайтрай, хлопца малы” (і да канца, на мой погляд, гэтая справа яшчэ не раскрытая). Аказваецца, на “нараджэнне паэта” яго настаўнік і патрон, стары крашыніскі ёўнак **Войнак (Адаўберт) Магнушэўскі**. Ён жа лічыцца і падбухторшчыкам знакамітага сялянскага бунту ў Крашыне. Войнак і некалькі яго братоў перасяліліся з Паляшчыны ў ВКЛ на пачатку XIX стагоддзі. А да таго доўгі час у Старой Ельні займаўся душпастэрскай справай іх дзядзька сёўнак Станіслаў. Дык вось, калі 1824 года Горакі набыў брат Войнак Вінцэнт (случкі межавы судзілі). Раней ён жыў блізу Новай Мышы, дзе звязваў вузмі “кумаўства” свой род з сям’яй **Яна Чачота** і цёткі **Адама Мішквіча** (“К” №47, 2022).

Ну і апошнне. Пра тое, якое даччыненне маюць Горкі да Сыракомлі. Адак проста: у 1690-м Горкамі, Зацеравам, Аспаўшчынай і Варатышчамі валодаў наваградскі менаік, а пазней наваградскі горадскі пісар Уладзіслаў Казімір Кандратовіч, які быў далёкім сваяком паэта.

ЖАЦЕРАВА. СЫРАКОМЛЯ І ЛУЧЫНА

Далей нашы шляхі прыводзяць нас у вёску Жацерава. Яшчэ ў сярэдзіне XX стагоддзі на савецкіх вайсковых мапах яе назва пісалася праз “З” (як і сёння ідоў). Ад Горак да Жацерава (раней — Зацерава) у самым прамым эўдзе толькі раку перайсці. Бо дзве вёскі амаль зраўняліся берагамі. І там і там ёсць свае могілкі. А яшчэ ў Жацераве існуе капішча Найсвяцінага Св. Св. Еўза, пабудавана ў 1934 годзе. Маентак мае вельмі доўгую гісторыю, але спынімся толькі на дзюх цікавых старонках дэтапіс.

Для пачатку зазірнем у сярэдзіну XIX стагоддзі, калі ў Зацераве пасяліліся Пашкевічы. Гаспадыня маентка мела двух сыноў-студэнтаў, якія часта наведвалі Сыракомлю ў блізкім Залуччы, і дзюх дачок. Так як Сыракомля быў пажаданым і вельмі часты госьць у Зацерава, то

Капішча ў Жацераве

многія з яго вершаў былі народжаныя менавіта тут (сёння вядомыя пяць з іх). Большага рыфмы былі занадта адрасныя, і таму, пэўна, не ўсе надрукаваны ў зборніках паэта. Да прыкладу, у 1849 годзе Сыракомля піша верш “Да калафоні” (мясцовае жартуальнае назва гарэлкі). Біграфыя Сыракомлі бачыць у ёй рэха поглядаў аўтара на праблему алкагалізму. Вылома, што задоўга да таго, як на землі сённяшняй Беларусі ў 1858 годзе распачаўся маштабны рух шчыравасці. Сыракомля неспыняна выступаў за яе прапагандаў, нагадаў пра патрэбу закрыцця бровараў і сам, першым у сваёй мясцовасці, зачыну бровар у Залуччы. Але твораў, які вельмі моцна ўсхваляў прыхільнікаў творчасці паэта і выклікаў у іх стане пэўны перападох, быў другі — “Мінушчына”. У ім аўтар бязлітасна бічыць “сармацкія норавы старых часоў”, хоць да таго ўжо паўпывалі тв “віхуры грамадскай думкі” (абмяркоўвалася ўсё, уся і ўсе), у вір якіх ён быў уцягнуўся. Дзяўчыты ведалі, што адцягнуць

паэта ад цяжкіх думак можна толькі справакаваўшы яго на спрэчку. І правакацыя удалася. Праўда, ці такога выніку чакалі паненкі? У вершы паэт абрынуўся на любімае ім мінулае з дэкорамі за скандалы і свары, за распусце — па-за домам, а ў доме за нераўнапраўны стан жанчыны... Вельмі цікава, аналізуючы розныя версіі, апісаў у 1889 годзе гэтак здарэнне Уладзімір Спасовіч, адзін з першых біяграфоў Сыракомлі (№ 12, 2023).

МАРХАЧОЎШЧЫНА І КУЛІКОЎКА

Далей мы трапляем у Мархачоўшчыну, вёску, што знаходзіцца па траске Насвіж — Свэржань, апісаная Сыракомлем у “Вандроўках па маіх вельмі валоках”. Спынімся

тут на хвілінку. Сёння ад маентка Кулікоўка, яшчэ бачнага на старых мапах, няма і следу, бо ён быў інтэграваны ў межы вёскі. Дык вось, тая Кулікоўка напрыканцы XVI стагоддзя належала Крыштафу Кандратовічу герба Сыракомля, прапра... У Новым Свэржні не так шмат захавалася цікавага. Усё-сёе, апісаная Сыракомлем і ва тоепамінах сваякоў Янкі Лучыны, ужо не існуе або непазнавальна змянілася... Колькі часу прайшло. Але каспелі 1588 года і копія ўнікальная, а з сярэдзіны XIX стагоддзя праваслаўная царква так і стаяць насупраць адно аднаго.

НОВЫ СВЕРЖАНЬ. ТАЛАКА

Гэтая вёска выцягнулася на некалькі кіламетраў уздоўж Нёмана. У паводку вада падступае амаль пад самыя дамы. Раней, у часы Сыракомлі і Лучыны, на той бераг аматараў прыгод паравозіў паром. Далей пайшоў у гэтай мясцовасці нашых сучаснікаў. А мо і гістарычныя сенсачыні. Кожнага разу, бываючы ў Свэржні, мы ладзім талачку-суботнік, спрабуючы вярнуць да жыцця той ці іншы помнік і расчытаць забытае імя. Апошнім разам, маючы толькі 15 хвілін на навізненне парадку, нам удалося падняць з зямлі лявая дарога вяла да “трасы” Стоўбчына—Мікалаеўшчына, уздоўж якой сёння раскінулася сетка леснічовак-музэяў, дзе сто гадоў таму жыла сям’я Міцкевічаў, гадоўлі пісьменніка

Якуба Коласа. Сёння функцыю злучаць шляхі знакамітых літаратараў узялі на сябе масты — аўтамабільны і чыгуначны. Але ў сухое лета можна лёгка пераліць Нёман, які толькі-толькі набірае тут свае абароты.

У Новым Свэржні не так шмат захавалася цікавага. Усё-сёе, апісаная Сыракомлем і ва тоепамінах сваякоў Янкі Лучыны, ужо не існуе або непазнавальна змянілася... Колькі часу прайшло. Але каспелі 1588 года і копія ўнікальная, а з сярэдзіны XIX стагоддзя праваслаўная царква так і стаяць насупраць адно аднаго.

Мы ж заклімаем усіх мінакоў-турыстаў завітаць на старыя катапільні могілак, што шырока раскінуліся на наліне-манскіх пагорках. На жаль, лёс сям’яў паля, каб хутчэй патрапіць да мясцовых могілак, таму памятнае каменчык двум літаратарам не убачыў.

Сядзіба Магнушэўскіх у Горках

Янка Лучына з сям’яй на ганку сядзібы ў Жацераве (Жацерава), 1895 г.

Вёска талачка. Могілка ў Новым Свэржні

Зміцер ЮРКЕВІЧ. Фота аўтара і архіўная

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ
г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл. касы: 8 0212 368387,
сайт: vitebsk-fil.by

- Шэдэўры вакальнай музыкі на канцэрце салісты Філармоніі **Веранікі Саўчанка** (мецца-сапрана) (6+), 30 мая ў 19.00.
- **Цыклік задавальненняў** (6+) – канцэрт адзінаго ў свеце актэрта балалаек “Віцебскія віртуозы”. 31 мая ў 19.00.

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabitel@mail.ru

- Рэвюем у 1 дзё “**Вечар**” (12+). Галоўная сцена. 27 мая ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзёях “**Гарчае сэрца**” (16+). Галоўная сцена. 29 мая ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзёях “**Паўлінка**” (12+). Галоўная сцена. 30 мая ў 19.00.
- Прадстаўленне “**Музыка душы**” (0+). Каміная зала. 31 мая ў 19.00.
- Казка “**Гісторыя шакаладнага дрэва**” (0+). Галоўная сцена. 1 чэрвеня ў 11.30.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Опера ў 1 дзёі “**Моцарт і Сальері**” (12+). Драматычныя сцэны А. Пушкіна. 26 мая ў 19.30.
- Опера ў 4 дзёях “**Травіята**” (16+). 27 мая ў 18.00.
- Балет у 2 дзёях “**Тры парасці**” (0+). 28 мая ў 11.00.
- Опера ў 3 дзёях “**Яўген Анегі**” (12+). 28 мая ў 18.00.
- Канцэрт **ContraBass-LIVE “Прысвятчэнне тэатру”** (12+). 28 мая ў 18.30.
- Канцэрт “**Край прыгожых людзей**” (12+). Творчы праект Таццяны Траццяк. 31 мая ў 19.30.
- Акцыя “**Вялікі тэатр – дзецям Беларусі**” (0+), 1 чэрвеня ў 14.00.
- Канцэрт “**Ад барока да блізка**” (12+). 3 чэрвеня ў 18.30.

УНП 191081332

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Жарт у 2 дзёях паводле беларускай народнай казкі “**Піліпка і Ведзьма**” (5+). 27 мая ў 11.00.
- Інтэрактыўная казка ў 1 дзёі “**Вясёлы Дарофей**” (3+). 28 мая ў 11.00.
- Спектакль – музыкальная разпелтыўка ў 2 дзёях “**Планета дзяцінства. Тук-тук! Хто там?**” (5+). 1 чэрвеня ў 30.00.
- Казка-фантазія ў 1 дзёі “**Каля-Мяля**” (4+). 3 чэрвеня ў 11.00.

УНП 300001869

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выставачны праект “**Чыстае мастацтва**”. Да 31 мая.
- Экспазіцыйны праект “**Віталі Канстанцінавіч Цвірка. Да 110-годдзя з дня нараджэння**”. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. Да 4 чэрвеня.
- Выстава “**Неба і зямля Аляксандра Кішчанкі**”, прымеркаваная да 90-годдзя з дня нараджэння мастака. Да 9 ліпеня.
- Выстава графікі Леаніда Шчамялёва “**Нараджэнне творчасці**” са збору Нацыянальнага мастацкага музея
- і з калекцыі сямі майстра. Да 10 ліпеня.
- Выстава “**Станіслаў Жукоўскі: пункт прыцягнення – сядзіба**”. Да 1 кастрычніка.
- Экскурсіі: “**Самыя-самыя...**” (6+), “**Якога колеру зіма?**” (6+), “**Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве**” (6+), “**Казкі Усходу**” (10+), “**Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма**” (10+), “**Партрэты даўня мінулых пакаленняў...**” (10+), “**Пляч моў каханя**” (16+), “**Жаночы партрэт**” (16+), “**Мінск у Музеі**” (16+). Пrowadзіцца заўсёды.

УНП 100377771

МУЗЕЙ “ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ.”

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а,
тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава выцінанкі Вольгі Налівайкі “**Папярковыя мары**”. Да 29 чэрвеня.
- Экскурсія “**Шлях мастака Валенція Ваньковіча**”. Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсія “**Сядзібны партрэт**”. Пrowadзіцца заўсёды.
- Спектакль тэатра ценяў “**Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока**”. Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.

УНП 100377771

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс “**Раўбічы**”, Мінскі раён,
тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Праграма “**Каляды ў музеі**”. Пrowadзіцца заўсёды.

УНП 100377771

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ Ў МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

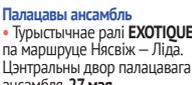
- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава “**Жаночы род**”. Да 28 мая.
- Art-lectorium “**Зразумелае мастацтва**”. Пrowadзіцца заўсёды.
- Праграма “**Каляды ў музеі**”. Пrowadзіцца заўсёды.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК “НЯСВІЖ”

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Турыстычнае ралі **EXOTIQUE** па маршруце Нясвіж – Ліда. Цэнтральны двор палацавага ансамбля. 27 мая.
- Выстава “**Недзеяпрыметны зварот**”. Часовая экспазіцыя аўтарскіх лялек, прысвечаных пісьменнікам і паэтам XIX–XX стагоддзяў, ад сяброў Міжнароднай гільдыі майстроў (Санкт-Пецярбург). Малая выставачная зала. Да 28 мая.
- Спектакль “**Чырвоны Каптурок і тры вясёлыя парускі**”. Да Міжнароднага дня абароны дзяцей. Тэатральная зала. 4 чэрвеня ў 13.00.
- Выставачны праект “**Ператворанія ў попл. Генцыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны**”. Экспазіцыйная зала першага пусковага комплексу.
- Міжнародны выставачны праект “**Castrum doloris. Пахавальныя цырымоніі нясвіжскага двара**”. У складзе пастаяннай экспазіцыі.

Мерапрыемствы

- Квэсты: “**Палацавыя таямніцы**”, “**Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца**”.
- Виртуальныя выставы: “**Ператворанія ў попл. Генцыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны**”, “**Нясвіж – здабытак сусветнай культуры**”, экспазіцыя Паўла Татарнікава “**Магнацкія двары і замкі Беларусі**”.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)

- Часовая выстава акаварэлей мастацкі Таццяны Матусевіч “**Вальс кветка**”. Да 5 чэрвеня.

Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)

- **Пастаянныя экспазіцыі**
- “**Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст.**”.
- “**Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі**”.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. “**Культура часу**”.
- 3 фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: “**Безаблічны артэфакт**”, “**Карта сямі каралеўстваў**”, “**Музейны дэтэктыў**”, “**Музейнае расследаванне**”.
- Культурныя мерапрыемствы: “**Прыём у княгіні**”, “**Дзень нараджэння ў Ратушы**” (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюэтная-ролевая развівальная праграма “**Школа шпіёнаў**” (група да 25 чалавек).
- Гульнявая праграма “**Музыка аб музеі**” (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма “**Выкрутасы**” (група да 25 чалавек).
- Падрэзанасці на сайце niasviž.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”
г. п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Заключны канцэрт для лаўрэатаў IV Рэспубліканскага адкрытага конкурсу класічнай музыкі “**Музычны Мір**”. 28 мая ў 13.00.
- Часовая выстава выцінанак “**Карункавыя ўзоры Святланы Валь**” (0+). Да 28 мая.
- Экспазіцыя “**ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі**” (0+). Паўночны корпус. Да 31 жніўня.
- Адкрыццё выставы “**Мір талентаў**”. 1 чэрвеня ў 10.00. Экспазіцыя будзе працаваць да 25 чэрвеня.
- Квэст “**Тамніца двух куфраў**”. Па суботах у 13.30.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсіі для дзяцей “**Інтрыгі Купідона**”.
- Сямейная квэст-экскурсія “**Легенды і паданні Мірскага замка**”.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: “**Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце**”, “**Асабліва жанога касцюма XVIII ст.**”, “**Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.**”, “**Тэчы з кароўкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў**”.

УНП 590201541

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАВНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Інтэрактыўная праграма “**Крылатыя абаронцы Радзімы**” на пляцоўцы каля легендарнага самалёта “Лі-2”. Кожную суботу і без яе. Ёсць аб’екты:
- Выстава “**Савецкая ваенная форма і знакі адрознення (1920–1950-я гг.)**” з прыватнай калекцыі. Да 8 чэрвеня.
- Часовая выстава “**Слова пра Героя**” да 89-й гадавіны заснавання звання Героя Савецкага Саюза і Дня Перамогі. Да 31 мая.
- У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіямі і без яе. Ёсць аб’екты: “**Сямейны**”, “**Дзіцячы**”, “**Для старшакласнікаў і дарослых**”.
- Падрэзанасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100325472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНАГА МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект “**Сны аб Японіі**”. Да 18 чэрвеня.
- г. Мінск, вул. Някрасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00
- Персанальная выстава Таццяны Савік “**Void/Пустата**”. Да 4 чэрвеня.
- Персанальная выстава Марыны Трус “**Каб ніхто не застаўся без роднай кветкі, калі прыйдзе час...**” Да 4 чэрвеня.
- Персанальная выстава Лізаветы Янковай “**Час пазначыць герояў**”. Да 4 чэрвеня.
- Персанальная выстава Дарыны Даўгадзілінай “**Стыхія**”. Да 4 чэрвеня.
- Экспазіцыя “**Золак, убацаны здалёк**”. Да 11 чэрвеня.

УНП 192541414

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: 8 017 3970163,
8 025 6677819.

Падпіска на II паўгоддзе 2023 г.

-10%

Ведамасны – 63874

Адзін месяц – 56,76 руб.
Тры месяцы – 170,28 руб.
Шэсць месяцаў – 340,56 руб.

Індывідуальны – 63874

Адзін месяц – 31,30 руб.
Тры месяцы – 93,90 руб.
Шэсць месяцаў – 187,80 руб.

Выпісваецца камплект – эканоміце 10 %!

Наш Telegram-канал. Далучайцеся!

УНП 600207920

З пытаннямі размяшчэння рэкламы звяртайцеся па тэлефоне 8 017 2860797 або на электронную пошту reklama@kultura-info.by.

КУЛЬТУРА
Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЕВАЯ
ГРОМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА.
ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)
Выдаецца з кастрычніка
1991 года.
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выданае
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-
выдавельца ўстанова
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.
Дырэктар —
ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.
Рэдакцыя газеты “Культура”:
Галоўны рэдактар —
ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.
Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Іванавіч.
Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў —
Віктар ТАУРЫШ,
Яўген РАГІН.
Аглядальнікі рэдакцыі:
Яўгеня ГАБЕЦ,
Антон РУДАК,
Ганна САКАЛОВА,
Ілья СВІРЬН,
Юрыя ЧАРНЯКЕВІЧ,
Вянія ШЭЛІКА,
Зміцер ЮРКЕВІЧ,
Настася ЮРКЕВІЧ.
Літаратурны рэдактар —
Мастэцкі ЗАЙЦАЎ.
Мастэцкі рэдактар —
Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Адрас рэдакцыі:
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.
Тэлефоны:
8 017 2860797, 8 017 3345723.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны аддзел:
8 017 2860797.
* — матэрыял на правах
рэкламы.
© “Культура”, 2023.

Аўтары допісаў паведамляюць
прывітанне, поўнаю імя і імя
па бацьку, паштартыя
звесткі (нумар, дату выдання,
кілі і калі выданы пашпарт,
асбіткі нумар), асноўнае
месца працы, зваротны адрас.
Аўтарскія рупкісты
не рэдакцыя
і не вяртаюцца.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісныя індыксы:
63875, 638752, 63879.
Ільготныя на паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).
Рознічны кошт — па дамоўленасці.
Падпісанне ў друк 26.05.2023
у 18.00. Замова № 1062.
Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “Выдавельца
«Беларускі Дом друку»”.
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.
Наклад 3001.